

131. Perjantaina 23 päivänä marraskuuta 1990

kello 13

Siv.

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Siv.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi moottoriajoneuvo-verosta annetun lain muuttamisesta .. 4440

Hallituksen esitys n:o 129

Toivomusaloite n:o 89

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 60

Suuren valiokunnan mietintö n:o 189

2) Ehdotus maaseutuelinkeinolaiksi 4441

Hallituksen esitys n:o 66

Toivomusaloitteet n:ot 792/1987 vp. sekä 596, 615 ja 641/1988 vp.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 15

Suuren valiokunnan mietintö n:o 191

3) Ehdotukset laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta 4443

Hallituksen esitys n:o 208

Lakialoitteet n:ot 28 ja 71/1989 vp.

Toivomusaloitteet n:ot 522/1989 vp. sekä 736 ja 787

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 38

Suuren valiokunnan mietintö n:o 192

4) Ehdotukset laeiksi työttömyysturvalain ja työttömyyskassalain muuttamisesta 4444

Hallituksen esitys n:o 153

Lakialoitteet n:ot 85 ja 92

Toivomusaloitteet n:ot 681 ja 800/1988

vp. sekä 527, 530 ja 619/1989 vp.

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 40

Suuren valiokunnan mietintö n:o 193

5) Ehdotus laiksi työsuojeluhallinnosta annetun lain muuttamisesta 4446

Hallituksen esitys n:o 212

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 41

Suuren valiokunnan mietintö n:o 194

6) Ehdotukset laiksi talletuspankkien toiminnasta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi „

Hallituksen esitys n:o 242/1989 vp.

Pankkivaliokunnan mietintö n:o 8

Suuren valiokunnan mietintö n:o 182

7) Ehdotukset laiksi yhtiöjärjestykseen perustuvasta kunnan lunastusoikeudesta ja osakkeiden enimmäishinnoista ja laiksi leimaverolain 57 §:n muuttamisesta 4458

Hallituksen esitys n:o 61

Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 12

Suuren valiokunnan mietintö n:o 166

Kolmas käsittely:

8) Ehdotus laiksi ravintorasvaverosta annetun lain muuttamisesta 4467

Hallituksen esitys n:o 191

Toivomusaloite n:o 94

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 49 ja 49 a

Suuren valiokunnan mietintö n:o 170

9) Ehdotus laiksi eräitä elintarvikkeita koskevista poikkeuksista liikevaihtoverolakiin annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta 4468

Siv.

Siv.

24) Hallituksen esitys n:o 279 laiksi indeksiehdon käytön rajoittamisesta ja laiksi indeksiehdon käytöstä vuosia 1990 ja 1991 koskevissa työ-, virka- ja toimiehtosopimuksissa annetun lain 4 §:n muuttamisesta 4477

25) Hallituksen esitys n:o 280 laiksi indeksiehdon käytöstä vuosia 1990 ja 1991 koskevissa työ-, virka- ja toimiehtosopimuksissa annetun lain muuttamisesta ”

26) Hallituksen esitys n:o 281 veronkantoa koskevien säännösten muuttamisesta 4478

27) Hallituksen esitys n:o 282 Pohjoismaiden Investointipankille annetun valtion takauksen korottamisesta ”

28) Hallituksen esitys n:o 283 laiksi tullitariffilain liitteinä olevien tullitariffin ja teollisuustulliluettelon muuttamisesta ”

29) Hallituksen esitys n:o 285 laiksi tieliikennelain muuttamisesta ”

30) Hallituksen esitys n:o 286 laeiksi tieliikenteen tietojärjestelmästä annetun lain sekä tieliikennelain 84 §:n muuttamisesta ”

31) Hallituksen esitys n:o 287 laeiksi tieliikennelain 86 ja 105 §:n, ilmansuojelulain 23 §:n sekä pysäköintivirhemaksusta annetun lain 1 §:n muuttamisesta ”

32) Hallituksen esitys n:o 289 laeiksi alkoholilain sekä keskioluesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta ”

33) Hallituksen esitys n:o 290 laeiksi lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 1 ja 11 §:n sekä eräiden työsuhteissa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain 9 §:n muuttamisesta ”

34) Hallituksen esitys n:o 295 eräiden kunnan ympäristönsuojelulautakuntaa, terveyslautakuntaa ja rakennuslautakuntaa koskevien säännösten muuttamisesta ”

35) Ed. Laitisen ym. lakialoite n:o 121 laiksi eräistä maanvaihdosta Kattoselän saimaannorpan suojelualueen ja Syväjärven retkeilyalueen hankkimiseksi valtiolle 4478

Pöydällepanoa varten esitellä ä n:

36) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen toimenpiteistään vuonna 1988 antaman kertomuksen johdosta (K n:o 8/1989 vp.) 4479

37) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 13 hallituksen toimenpiteistään vuonna 1988 antaman kertomuksen johdosta siltä osin kuin se koskee suhteita ulkovaltoihin (K n:o 8/1989 vp.) ”

38) Lakivaliokunnan mietintö n:o 12 hallituksen esityksen johdosta laiksi yritys kiinnityslain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE n:o 139) ”

39) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 62 hallituksen esityksen johdosta laiksi polttoaineverosta annetun lain muuttamisesta (HE n:o 132) ”

40) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 63 hallituksen esityksen johdosta laiksi rehujen rasva- ja valkuaisverosta (HE n:o 192) ”

41) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 64 hallituksen esityksen johdosta laiksi aluevaihdoista valtion ja Helsingin kaupungin välillä annetun lain 1 §:n muuttamisesta (HE n:o 246) ”

42) Pankkivaliokunnan mietintö n:o 10 hallituksen esityksestä laiksi markkinatuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta (HE n:o 107) ”

43) Talousvaliokunnan mietintö n:o 12 hallituksen esityksestä laiksi eläinsojelulain muuttamisesta (HE n:o 231) ”

44) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 11 Suomen koulutusjärjestelmää, koulutuksen tasoa ja kehittämislinjoja koskevasta valtioneuvoston selonteosta .. ”

Siv.

45) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 18 hallituksen esityksestä laiksi luopumiseläkelain muuttamisesta (HE n:o 144) 4479

46) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 19 hallituksen esityksestä eräiden maaseutuelinkeinolakiin liittyvien lakien muuttamisesta (HE n:o 145) ..

47) Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 42 hallituksen esityksestä laiksi työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta (HE n:o 174) ..

48) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 15 hallituksen esityksen johdosta laiksi peruskoululain muuttamisesta ja laiksi lukiolain 17 ja 21 §:n muuttamisesta (HE n:o 197)

49) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 16 hallituksen esityksen johdosta laeiksi opintotukilain 10 §:n ja asumistukilain 2 §:n muuttamisesta (HE n:o 226) 4480

50) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 17 hallituksen esityksen johdosta laiksi opetushallituksesta (HE n:o 225)

51) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 20 hallituksen esityksestä laiksi kotieläintuotannon ohjaamisesta (HE n:o 201)

52) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 21 hallituksen esityksestä puutavaranmittauslaiksi (HE n:o 111) ..

53) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 22 hallituksen esityksestä laeiksi satovahinkojen korvaamisesta annetun lain ja poikkeuksellisten tulvien aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta annetun lain muuttamisesta (HE n:o 230)

54) Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 43 hallituksen esityksestä laeiksi lasten kotihoidon tuesta annetun lain 5 ja 7 §:n sekä lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta (HE n:o 239)

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Pesälä.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi ensimmäinen varapuhemies Hetemäki-Olander sekä edustajat Ahonen, Alho, Antvuori, Hietala, Hilpelä, Hokkanen, Hämäläinen, Joenpalo, Jokiniemi, Junnila, Järvisalo, Karinen, Kauppinen, Kekkonen, Koistinen, Lax, Lehtosaari, Männistö, Paloheimo, Pekkarinen, Pelttari, Pokka, Puolanne, Puska, Pystynen, Rusanen, Seppänen, Soininvaara, Suominen, Tähkämaa, Uitto, Valo, Viinanen, Virolainen, Vistbacka, Väyrynen ja Zyskiewicz.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu ed. Ahonen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi edustajat Järvisalo ja Kauppinen, virkatehtävien takia ed. Puolanne sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Hokkanen, Hämäläinen, Jokiniemi, Koistinen, Lehtosaari, Puska, Uitto ja Valo.

Kirjalliset kysymykset

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitetuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 517, 537, 540, 546, 548—550, 558, 560 ja 567. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 129
Toivomusaloite n:o 89
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 60
Suuren valiokunnan mietintö n:o 189

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o

189. Viime torstain täysistunnossa julistettiin yleiskeskustelu asiasta päättyneeksi.

4 §.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 5, 6, 10 ja 16 §, voimaantulosäänös, johtolause ja nimike.

Keskustelu:

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ed. A p u k k a : Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä saisi II vastalauseessa olevan muodon.

Ed. P. L a h t i n e n : Herra puhemies! Kannatan tehtyä ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus maaseutuelinkeinolaiksi

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 66

Toivomusaloitteet n:ot 792/1987 vp. sekä 596, 615 ja 641/1988 vp.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 15

Suuren valiokunnan mietintö n:o 191

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 191. Viime torstain täysistunnossa julistettiin yleiskeskustelu asiasta päättyneeksi.

Yleiskeskustelussa on ed. Apukka ed. P. Lahtisen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin II vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Apukka ed. P. Lahtisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Apukan ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 127 jaa- ja 28 ei-ääntä; pois- sa 44. (Koneään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

5 §.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Apukan ehdotus hyväksytty.

Keskustelu:

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 128 jaa- ja 26 ei-ääntä; pois- sa 45. (Koneään. 1)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Ed. A p u k k a : Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä saa II vastalauseen mukaisen sanamuodon.

Ed. P. L a h t i n e n : Herra puhemies! Kannatan tehtyä ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Apukka ed. P. Lahtisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

1—3 § hyväksytään keskustelutta.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

8 §.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Apukan ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 130 jaa- ja 28 ei-ääntä; pois-
sa 41. (Koneään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

6 § hyväksytään keskustelutta.

7 §.

Keskustelu:

Ed. Apukka: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisessa muodossa.

Ed. P. Lahtinen: Herra puhemies! Kannatan tehtyä ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Apukka ed. P. Lahtisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Apukan ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 130 jaa- ja 26 ei-ääntä; pois-
sa 43. (Koneään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Keskustelu:

Ed. Apukka: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Ed. P. Lahtinen: Herra puhemies! Kannatan tehtyä ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Apukka ed. P. Lahtisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Apukan ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 132 jaa- ja 26 ei-ääntä; pois-
sa 41. (Koneään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

9 ja 10 §, 1 luvun otsikko sekä 11 ja 12 § hyväksytään keskustelutta.

13 §.

Keskustelu:

Ed. Apukka: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksytään II vastalauseen mukaisena.

Ed. P. Lahtinen: Herra puhemies! Kannatan tehtyä ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Apukka ed. P. Lahtisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

28 §.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Apukan ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 130 jaa- ja 24 ei-ääntä; pois-
sa 45. (Koneään. 6)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

2 luvun otsikko sekä 14 ja 15 § hyväksytään keskustelutta.

16 §.

Keskustelu:

Ed. Anttila: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että 16 §:n 1 momenttiin lisätään lause: ”Ensimmäisellä ja toisella vyöhykkeellä maanostolaina myönnetään myös valtionlainana”, kuten mietintöön liitetystä I vastalauseessa on.

Ed. Nieminen: Herra puhemies! Kannatan ed. Anttilan ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Anttila ed. Niemisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Anttilan ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 95 jaa- ja 62 ei-ääntä; pois-
sa 42. (Koneään. 7)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

17 ja 18 §, 3 luvun otsikko, 19—22 §, 4 luvun otsikko, 23—25 §, 5 luvun otsikko sekä 26 ja 27 § hyväksytään keskustelutta.

Keskustelu:

Ed. Anttila: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä saisi sen sanamuodon, mikä on I vastalauseessa. Käytännössä se merkitsee sitä, että korkotukilainan saaja suorittaa lainasta korkoa kiinteän korkoprosentin mukaan siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Ed. Nieminen: Herra puhemies! Kannatan ed. Anttilan ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Anttila ed. Niemisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Anttilan ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 95 jaa- ja 61 ei-ääntä; pois-
sa 43. (Koneään. 8)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

29—32 §, 6 luvun otsikko, 33—35 §, 7 luvun otsikko, 36—46 §, 8 luvun otsikko, 47 ja 48 §, 9 luvun otsikko, 49—54 §, 10 luvun otsikko, 55—60 §, 11 luvun otsikko, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotukset laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 208

Lakialoitteet n:ot 28 ja 71/1989 vp.

Toivomusaloitteet n:ot 522/1989 vp. sekä 736 ja 787

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 38

Suuren valiokunnan mietintö n:o 192

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o

192. Eilen pidetyssä täysistunnossa julistettiin yleiskeskustelu asiasta päättyneeksi.

Yleiskeskustelussa on ed. Alaranta ed. Stenius-Kaukosen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed.

Alarannan ehdotus hyväksytty.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 93 jaa- ja 64 ei-ääntä; poissa 42. (Koneään. 9)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 5, 21—23 ja 30 §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotukset laeiksi työttömyysturvalain ja työttömyyskassalain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 153

Lakialoitteet n:ot 85 ja 92

Toivomusaloitteet n:ot 681 ja 800/1988 vp. sekä 527, 530 ja 619/1989 vp.

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 40

Suuren valiokunnan mietintö n:o 193

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 193. Eilen pidetyssä täysistunnossa julistettiin yleiskeskustelu asiasta päättyneeksi.

Yleiskeskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Wahlströmin kannattamana ehdotta-

nut, että ensimmäisen lakiehdotuksen käsittelyn pohjaksi otettaisiin II vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Ed. Alaranta on ed. Anttilan kannattamana ehdottanut, että ensimmäisen lakiehdotuksen käsittelyn pohjaksi otettaisiin I vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Ed. Mäkipää on ed. Aittoniemen kannattamana ehdottanut, että ensimmäisen lakiehdotuksen käsittelyn pohjaksi otettaisiin III vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjasta äänestettäessä ehdotan meneteltäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Stenius-Kaukosen ehdotuksesta ed. Alarannan ehdotusta vastaan, sitten voittaneesta ed. Mäkipään ehdotusta vastaan ja lopuksi voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Alarannan ja ed. Stenius-Kaukosen ehdotusten välillä.

Ed. Alarannan ehdotus ”jaa”, ed. Stenius-Kaukosen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 93 jaa- ja 43 ei-ääntä, 20 tyhjää; poissa 43. (Koneään. 10)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Alarannan ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Mäkipään ja ed. Alarannan ehdotusten välillä.

Ed. Mäkipään ehdotus ”jaa”, ed. Alarannan ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 63 jaa- ja 56 ei-ääntä, 35 tyhjää; poissa 45. (Koneään. 11)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Mäkipään ehdotuksen.

3) Äänestys ed. Mäkipään ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Mäkipään ehdotus hyväksytty.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 93 jaa- ja 61 ei-ääntä; pois-
sa 45. (Koneään. 12)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Eduskunta ryhtyy hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

14, 19 ja 21 § hyväksytään keskustelutta.
22 §.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ehdotan, että peruspäivärahan täysi määrä olisi 140 markkaa päivältä, kuten on II vastalauseessa.

Ed. P. Leppänen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukosen ehdotusta.

Ed. Mäkipää: Herra puhemies! Ehdotan, että peruspäivärahan täysi määrä olisi 135 markkaa.

Ed. Kettunen: Herra puhemies! Kannatan ed. Mäkipään ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. P. Leppäsen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Ed. Mäkipää on ed. Kettusen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin III vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Ehdotukset ovat vastakkaisia, joten niistä on ensin äänestettävä vastakkain ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Mäkipään ja ed. Stenius-Kaukosen ehdotusten välillä.

Ed. Mäkipään ehdotus ”jaa”, ed. Stenius-Kaukosen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 65 jaa- ja 77 ei-ääntä, 12 tyhjää; poissa 45. (Koneään. 13)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Stenius-Kaukosen ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Stenius-Kaukosen ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Mietintö ”jaa”, ed. Stenius-Kaukosen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 94 jaa- ja 61 ei-ääntä; pois-
sa 44. (Koneään. 14)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

24 § hyväksytään keskustelutta.

26 §.

Keskustelu:

Ed. Mäkipää: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksyttäisiin III vastalauseen mukaisessa muodossa, joka tarkoittaa sitä, että peruspäivärahaa maksetaan seitsemältä päivältä kunakin kalenteriviikkona.

Ed. Kettunen: Herra puhemies! Kannatan ed. Mäkipään ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Mäkipää ed. Kettusen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin III vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Mäkipään ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 92 jaa- ja 60 ei-ääntä; poissa 47. (Koneään. 15)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta hallituksen esitykseen sisältyvän toisen lakiehdotuksen 1, 23—25 ja 30 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi työsuojeluhallinnosta annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 212
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 41
Suuren valiokunnan mietintö n:o 194

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 194. Eilen pidetyssä täysistunnossa julistettiin yleiskeskustelu asiasta päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

4 § hyväksytään keskustelutta.

6 §.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ehdotan, että 6 § hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisena.

Ed. Alaranta: Herra puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukosen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Alarannan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Ahonen merkitään läsnä olevaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Stenius-Kaukosen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 97 jaa- ja 57 ei-ääntä; poissa 45. (Koneään. 16)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Voimaantulosäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotukset laiksi talletuspankkien toiminnasta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 242/1989 vp.
Pankkivaliokunnan mietintö n:o 8
Suuren valiokunnan mietintö n:o 182

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o

182. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu jatkuu:

Ed. Ajo: Herra puhemies! Käsiteltävänä on laki talletuspankkien toiminnasta. Se on muuten asiallinen, mutta haluan kiinnittää erikoisesti huomiota sen 9 pykälään, joka pitää sisällään hyvin tärkeitä, suuria laajoja yhteiskuntaluokkia koskettavia asioita.

Mehän olemme tottuneet siihen, että postissa on yleensä pankki. Tähän ovat ihmiset sekä maaseudulla että taajamissakin tottuneet hyvin paljon. Nyt nämä toiminnat ovat monilla tavoin vähenemässä ja jopa häviämässä. Maaseudulla on paljon iäkkäitä ja usein sairaita ihmisiä. He ovat tottuneet hoitamaan päivittäiset pankkiasiansa postissa, sillä usein ei pienissä kylissä muita pankkeja ole.

Kuten tiedämme muista yhteyksistä, parhaillaan aiotaan Postin verkostoa huomattavasti harventaa ja erikoisesti pankkitoiimet tulevat vähenemään koko maasta sekä maaseudulla että kaupunkipaikoissa. Tämä aiheuttaa sanomattomia hankaluuksia erityisesti eläkeläisväestölle sekä muutenkin. Matkat ovat pitkiä, ja tiedämme, että ei kaikilla ole autoa, jolla kulkea, ja julkinen liikenne on huomattavasti viime aikoina vähentynyt.

Esimerkiksi Sodankylän ja Rovaniemen väli on 130 kilometriä ja nyt tulevassa Postin saneerauksessa siellä tulevat vähenemään pankkitoiimet niin, että ei ole yhtään sellaista konttoria välillä, jossa olisi Postipankin toiminnat. Miten on mahdollista, että harvassa asuva väestö, joka koostuu paljolti iäkkäistä ja sairaistakin ihmisistä, pystyy asiansa hoitamaan, mitä tulee pankkitoiintaan? Ja on muistettava, että Lapissa on hyvin ankara ilmasto. On kovia pakkasia, ja siellä joutuu ihminen usein odottamaan palveluautoa pyrryssä ja pakkasessa ilman esimerkiksi mitään suojaa, mikäli nämä asiat jäävät pelkästään Postin palveluautojen varaan. Kaikki ymmärrämme, että tämä asiantila ei ole oikein.

Asianomaisen lain 9 pykälässä on pankkivaliokunta tehnyt päätöksen, että pankkien konttoreiden lakkaamisesta päättäisi valtioneuvosto eikä pankin johtokunta. Tämä on sikäli oikein, että pankin johtokunta eikä

liikeperiaatteiden mukaan ja ajattelee asioita näin, mutta valtioneuvostolla on laajempi näköala ja se voi ajatella asioita myöskin ihmisläheisemmin. Olen sitä mieltä, että parempi pankin toiminnasta päättäjä olisi valtioneuvosto.

Säädettäessä vuonna 1987 lakia Postipankki Oy:stä selostettiin pankkivaliokunnalle yksimielisesti, että posti- ja teletoiipaikkojen käyttö Postipankki Oy:n liiketoiminnassa säilyy ennallaan. Siis ilman muuta ihmiset odottivat, että tulee näin tapahtumaan. Siten postipankkipalvelujen vetäminen yksipuolisesti pois posti- ja teletoiipaikoista ei ole ainakaan säädetyn lain hengen ja tuskin sen kirjaimenkaan mukainen. Valtion liikelaitokseksi muutetun Posti- ja telailaitoksen palvelu- ja muista toimintatavoitteista päättää viime kädessä joko valtioneuvosto tai eduskunta. On siten sangen ristiriitaista, jos kuitenkin tosiasiallisen päätöksen asiasta tekeekin Postipankki Oy:n johtokunta kyseennalaisen laintulkinnan perusteella.

Ainakin tässä vaiheessa, kun on kysymyksessä 2 000 toimipaikan oleellinen toiminnan muutos tai lakkauttaminen, on asia niin suuri, että asia on päätettävä hallitustasolla, joka toimii poliittisen luottamuksen perusteella. Tätä tukevat hyvin suuret kansalaisjoukot, kylätoimikunnat niillä alueilla, Postivirkamiesliitto ja Postiliitto. Siitä, säilytetäänkö pankkitoiinta jossakin postissa vai ei, olen sitä mieltä, että päättäjänä olisi valtioneuvosto eikä sitä annettaisi pankin johtokunnan päätettäväksi.

Ed. A p u k k a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Mielestäni sosialidemokraattien soutaminen ja huopaaminen asian kanssa alkaa jo hieman hymyilyttää. Joka toinen päivä tuntuu olevan erilainen kanta postien säilyttämisessä. Ensin sosialidemokraatit olivat hyväksymässä, että posteista kaksi kolmasosa lakkautetaan. Sen jälkeen pankkivaliokunnan sosialidemokraatit keksivät hyvän tuntuisen asian, jossa toimipaikkojen säilyttäminen olisi annettu valtioneuvostolle. Sen jälkeen sosialidemokraatit tekivät ryhmäpäätöksen, ettei missään tapauksessa tätä voida hyväksyä. Nyt edustajatoveri Ajo täällä esittää taas asiaa uudelleen. Kuinka monta kertaa te kuvittelette tällä ihmisten äänet kerääväne? Ensin postien lopettamisen kannattajilta, sitten postien säilyttämisen

kannattajilta ja huomenna taas joiltakin muilta?

Mielestäni tässä pitäisi olla jokin johdonmukaisuus. Tämä tie on tällä haavaa käyty loppuun. Jos ed. Ajo haluaa vielä posteja puolustaa, niin palaa asiaan budjetin käsittelyn yhteydessä ja hommaa sosialidemokraattien riveistä niin paljon väkeä, että saadaan se 200 miljoonaa budjettiin, jolloin ne kaikki postit voidaan säilyttää. Tällainen edestakaisin soutaminen tämän kysymyksen kanssa ja ihmisten harhauttaminen on minusta jo hymyilyttävää.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämä pykälä sellaisenaan on ihan hyvä, ja me kannatamme sitä. On surkuhupaisaa, minkälaisen farssin se on kokenut eduskunnassa. Tämä on suoranainen parlamentarismen hauta, kun tämä hyväksyttiin pankkivaliokunnassa ja sen jälkeen ed. Knuuttilan esitys murjottiin nurin suuressa valiokunnassa. Tässä on aivan selvästi, niin kuin ed. Apukka sanoi, sosialidemokraattien tarkoituksena vetää nyt häntänsä pois oven välistä ja vetäytyä tällä systeemillä niiden 200 miljoonan markan kannattamisesta budjettiin ja postitoimipaikkojen edelleen nykyisessä muodossa ylläpitämisestä; esimerkiksi Suomen maaseudun puolueen eduskuntaryhmä on tehnyt tämän esityksen.

Nyt täytyy, sosialidemokraatit, pysyä tiukasti linjassa, koska viime keväänä välikysymyskeskustelun aikana SMP:n eduskuntaryhmää postirosvoina niin kovin röykytettiin. Pysytään nyt vain linjassa ja muistetaan, mille napille sormi pannaan silloin, kun äänestetään postitoimipaikkojen nykyisellään säilyttämisestä 200 miljoonan markan budjettivaroin. Ei tästä nyt päästä luistamaan enää millään, me pidämme siitä kyllä huolen.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä olen hyvin iloinen siitä, että sosialidemokraattien ryhmästä löytyi toinen selkärankainen ed. Knuuttilan lisäksi, joka tulee tässä asiassa äänestämään sen ehdotuksen puolesta, jonka tarvittaessa minä teen, jos toverit edustajat eivät sitä itse tee, niin että säilytettäisiin pankkivaliokunnassa ollut yksimielinen kannanotto, joka tekee mahdolliseksi postien säilyttämisen. Näyttää siltä, että edustajat Knuuttila ja Ajo ovat nyt tässä rintamassa. Toivoisin, että

sosialidemokraateista kansanedustajat, jotka olivat pankkivaliokunnassa, eli Saarinen, Kalima ja Karkinen vähintäänkin olisivat selkärankaisia ja oman ehdotuksensa kannalla.

Tietysti paras asia olisi se, että sosialidemokraattien ryhmä kokonaisuudessaan olisi postien säilyttämisen kannalla, mutta ei tunnu olevan, vaan olen ymmärtänyt, että on tehty ryhmäpäättös, jonka mukaan postit lakkautetaan. Kyllä minusta silloin sosialidemokraatit joutuvat siihen joukkoon, jossa ovat postien lakkauttamissyyliset. Asia, joka ed. Knuuttilan johdolla pankkivaliokunnan mietintöön kirjattiin, niin kuin täällä on toistettu, säilyttäisi tarvittaessa postit.

Ed. Tennilä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä olin erittäin iloinen Lapin miehen suorasukaisesta ja selkeästä puheesta sen osalta, että postit säilytetään ja Postipankki pannaan järjestykseen. Toivotaan, että koko sosialidemokraattinen ryhmä usko, mitä pankkivaliokunnan asiantunteva puheenjohtaja on papereihin kirjoittanut ja saanut vielä tukea ja jonka linjan puolesta ed. Ajo puhui. Nyt täytyy myös katsoa keskustapuoluetta. Te taidatte ollakin tässä ratkaisun paikalla: vasemmistoliitto, sosialidemokraatit, SMP ja keskustapuolue, siinä hän se voitto on.

Ed. Juhantalo: Herra puhemies! Se keskustelu, jota äsken käytiin pankkivaliokunnan enemmistön kannasta, on sellainen, mikä saa meiltä lämpimän tuen. Siinä pankkivaliokunnan enemmistö on ollut oikealla asialla, ja myös keskustalla on saman kokoinen 200 miljoonan markan esitys valtiovainvaliokunnassa käsittelyssä kuin monella muullakin. Toivomme, että me 200 miljoonan markan edustajat löydämme toisemme täällä ja pakotamme Postin hoitamaan postikonttorinsa.

Mutta kun näyttää uhkaavalta, minä lyhyesti kertaan eilen illalla täällä käyttämäni puheenvuoron keskeiset kohdat koskien tämän lain 7 §:ää.

Uhka kohdistuu postitoimipaikkoihin. Pykälän kohdalla teen täsmällisen ehdotuksen, mutta asia on lyhykäisyydessään se, että Eurajoen Säästöpankki oli tehnyt 28.9.1990 paikallisen kylätoimikunnan aloitteesta sopimuksen postiasioimistona toimimisesta

alueellaan. Kun pankki kysyi pankkitarkastusviraston lupaa tähän, ehkä olisi ollut viisasta olla kysymättä, pankkitarkastusvirasto lausui virallisesti kirjeessään 15.10., että postitoimen hoitamista ei voida pitää säästöpankkilain 27 §:n 2 momentin mukaan pankille sallittuna, siis postimerkkien myyntiä. Pankkitarkastusvirasto kehottaa pankkia viipymättä purkamaan 28.9.1990 allekirjoitetun sopimuksen.

Sinällään tietysti on vahinko, että tällainen tulee tiedoksi vasta pari kolme päivää sitten. Asiallisesti olisi ollut hyvä, että olisi voitu käsitellä valiokunnassa. Mutta minä uskon, kun eilen ed. Pulliainen tämän pyysi pöydälle juuri siksi, että myös hallituspuolueen ryhmät ja edustajat ehtivät asiaan tutustua, voisimme yksimielisesti hyväksyä sen muutosesityksen 7 §:n kohdalla, jonka sisältö on: "Talletuspankilla on oikeus tehdä Posti- ja telelaitoksen kanssa sopimus postipalvelujen hoitamisesta." Kyse on siis postaalisista tehtävistä eikä pankkiasioista.

Mielestäni tällainen pysähtynyt, jälkeen jäänyt tulkinta ei saa olla käytännön normaalien asioiden ja toimintojen esteenä.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin ed. Juhantalo äskeisen puheenvuoronsa yhteydessä totesi, pyysin tämän asian pöydälle täksi päiväksi juuri sen takia, että arvoisat hallituspuolueitten kansanedustajat voisivat tutustua ed. Juhantalon tekemään erinomaisen hyvään ja kannatettavaan esitykseen.

Mielestäni alkaa olla viimeiset hetket hoitaa näitä asioita kuntoon. Tässä on nyt tämän päivän kokemukseen maailmasta suoraan reagoitu Suomen tasavallan eduskunnassa. Kun pankkitarkastusvirasto oli 15.10. lähettänyt tuon kirjeensä ja kun se oli johtanut tiettyihin toimenpiteisiin Eurajoella, niin nyt on tietysti aivan paikallaan, että eduskunta tällä tavalla viime tingassa reagoi asiaan.

Me vihreät kannatamme kaikin mahdollisin ponsin sitä, että tämä hyväksyttäisiin ja toivotaan hartaasti, että se olisi eduskunnan yksimielinen tahto ja tämä SMP:n politiikka saisi siinä samalla tuomion. Hehän ajavat vain postikonttoreitten lakkauttamista eivätkä mitään muuta.

Ed. Ikkala (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Talletuspankkilakiehdotuksessa,

lähinnä sen 7, 13 ja 16 §:ssä, on talletuspankkimme tehtäväkenttä määritetty suppeammaksi kuin esimerkiksi EY-maissa. Tehtäväkenttää joudutaan varmasti lähitulevaisuudessa laajentamaan. Mielestäni laajentamisen pitäisi tapahtua liittämällä sallittuihin tehtäviin sellaisia, jotka luontevasti sopivat pankkitoimintaan. Postipalvelut eivät ole sellaisia. Minusta ei ehdotettua lisäystä pitäisi tehdä.

Liikenneministeri Kanerva: Herra puhemies! Minäkin haluan osaltani ottaa kantaa ed. Juhantalon tekemään muutosesitykseen, joka on hyvä sen vuoksi, että tämän kaltainen toimintojen yhteennivominen parantaa juuri oivallisella tavalla sitä niin haja-asutusalueiden kuin varmasti asutustaajamienkin suunnassa olevaa palvelutarvetta, jota Postin suunnitelma eräitten konttoreitensa lakkauttamisesta on aikaansaanut.

Postin oma tarkoitus on ollut juuri tämän suuntainen, ja on syytä tuoda eduskunnallekin tietoon, että sitä korvaavien palvelujen verkostoa järjestettäessä, jolla postikonttoreitten lakkauttaminen on ollut tavoitteena kompensoida, eräs muoto on ollut nimenomaan saada paikallispankkeihin myös postaalisia palveluja. Postipankin palvelujahan ei tietysti paikallispankkien kautta ole tarkoitus hoitaa. Talletuspankkien tehtäväkenttän tämän tyyppinen laventaminen ei näin ollen pankkipoliittisesti tietysti ole kannanotto suuntaan tai toiseen. Postipalvelut näytävät olevan erällä paikkakunnilla sen kaltainen toiminta, jota paikallispankeilla on oma intressinsä ottaa huolehtiakseen, enkä ymmärrä, että eduskunnalla tai hallituksella pitäisi olla mitään sitä vastaan, jos talletuspankit paikallisesti haluavat tämän kaltaiset palvelut huolehtiakseen ottaa. Se on vain myönteisesti todettava.

Pankkitarkastusvirasto on tämän pulman nyt aiheuttanut, ja on varsin paikallaan, että eduskunta tämän juridisen mutkan tässä saa kunnolla järjestykseen ja tämä muutoinkin valmisteilla ollut, keskustelun alaisena ja suunnitelmassa oleva hanke voitaisiin myös saada sillä tavalla toteutettua, että siihen ei ole juridisia esteitä. Jos paikalliskaupat voivat olla tämän kaltaista palvelua toteuttamassa, niin on tietysti aivan selvää, että myös paikallispankit voivat tämän kaltaisista palveluista vastata, joten täällä tehty muutosesitys on paikallaan. Toivoisin sen tulevan

varsin sutjakkaasti eduskunnassa hyväksytyksi.

Ed. Jaakonsaari (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämä keskustelu todistaa kyllä sen, kuinka hyllyvällä pohjalla ovat olleet Posti-Telen ajatukset korvaavien postipalvelujen aikaansaamiseksi, koska nyt ovat pankkitarkastusviranomaiset ilmoittaneet, että se ei kuulu pankkien toimialaan. Olen saanut kuulla, että hyvin moni kauppias on jo kieltäytynyt ottamasta korvaavia postitoimipalveluja juuri sen takia, että heille pitäisi palkata siihen erikseen työntekijä. Silloinhan ei ole mitään järkeä siinä, että palkataan sama työntekijä, joka postitoimipaikasta pistetään kävelemään.

Kokonaisuudessaan postitoimipaikkojen lakkauttaminen kyllä osoittaa sellaista nykyaikana anteeksiantamatonta teoriaa, herrojen suunnittelua, jossa ei ihan reaali maailmaan pohjaudu se, mitä Helsingissä on ajateltu ja miten se kohdistuu varsinkin maaseudulle.

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä kannattaa lämpimästi ed. Juhantalon tekemää esitystä ja on iloinen siitä, että ed. Juhantalo on näin nopeasti reagoinut tähän tällä tavalla. Yksi pieni byrokraattinen este ehkä voidaan poistaa siltä, että näitä korvaavia palveluja ei synny. Täytyy vain toivoa, että mitään muuta vastaavan tyyppistä ei lähitulevaisuudessa ilmene.

Ed. Juhantalo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Sekä ministeri Kanervan että ed. Jaakonsaaren puheenvuorot olivat hyvin virkistäviä siinä mielessä, että katsotaan välittömästi reaaliajassa, miten kansalaisia voidaan palvella. Tarkoitukseni oli puuttua juuri siihen, mihin ed. Jaakonsaari puuttui. Sekä Postin johdon että hallituksen taholta on postikärhämässä koko ajan tuotu esiin sitä, että palveluja siirretään kaupalle, pankille, kaikille niille toimintoille, jotka kylillä elävät. Nyt kun tulee ensimmäinen vastaan, niin valtion oma viranomainen sen heti kieltää.

Minusta ed. Ikkala edustaa ajattelutavassaan kyllä mennyttä aikaa. Kun pankeissa tällä hetkellä käy, siellä roikkuu jos jonkin sortin mainoksia: "Osta valuuttaa", "Osta vakuutuksia" sun muuta, mutta postimerk-

kejä hänen ajattelutapansa mukaan sieltä ei saa ostaa.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin kiinnitin huomiota kansallisen kokoomuksen sisällä olevaan diskrepansiin tässä asiassa. Ed. Ikkala ilmeisesti edustaa jotakin kaikua menneisyydestä. Ministeri Kanerva näyttää edustavan sitä kantaa, että täytyy olla myös kyky nopeasti reagoida silloin, kun siihen aiheutta on. Minä hartaasti toivon, että ministeri Kanerva samalla linjalla jatkaisi myös edelleen, koska tässä on kysymys siitä, onko haja-asutusalueella asutusta vai ei. Sillä tavalla erikoisesti liikenneministeriltä odotetaan tässä suhteessa erittäin nopeita ja juuri tämän suuntaisia puheita ja toimia kuin ministeri Kanerva äsken julkoi.

Ed. Knuuttila: Herra puhemies! Edelliset puheenvuorot ovat olleet hyvin miellyttäviä kuulla, koska se osoittaa, että eduskunnassa on tapahtumassa tietynlaista jämäköitymistä ja myös joustavuutta ottaa kantaa silloin, kun on hyvät perustelut asioille, eikä oteta ohjeita talon ulkopuolelta.

Yksi keskeinen lähtökohta, jonka Ruotsin pitkäaikainen pääministeri Tage Erlander nosti esille jäähyväispuheessaan syksyllä 1969, oli kansalaisten kuulemisen periaate ennen laajakantoisia yhteiskunnallisia uudistuksia. Hän katsoi, että yksi tärkeä syy siihen, että kansalaiset luottivat Ruotsissa sosialidemokraatteihin niin kauan, oli juuri se, että he asettivat ennen ratkaisua asiat esille kansan laajasti arvioitaviksi.

Juuri päinvastoin on tapahtunut nyt Suomessa Postin ja Postipankin saneeraussuunnitelmien kohdalla. Ennen viime eduskunta-vaaleja ei kukaan tuonut esille, että kaksi kolmasosaa postitoimipaikoista saneerataan vastoin monia eduskunnan kannanottoja. Vielä oudompaan valoon tämä saneeraaminen joutuu tästä näkökulmasta sen vuoksi, että vielä runsas kaksi vuotta sitten, vuonna 1987, säädettäessä lakeja Posti- ja telelaitoksesta sekä Postipankki Oy:stä meille kansanedustajille erityisesti valiokunnissa, mutta myös täällä suuressa salissa vakuutettiin, että Postin peruspalvelut säilyvät ja että posti- ja teletoimipaikkojen käyttö Postipankki Oy:n liiketoimintaan säilyy ennallaan. Tämän kävi vakuuttamassa mm. silloin Postipankin pää-

johtaja pankkivaliokunnassa kirjallisesti, ja tämä dokumentti on arkistossa.

Nyt lakien säätämisen jälkeen kyseenalaisilla laintulkinnolla aiotaan saneerata pääosa näistä palveluista haja-asutusalueilla ja taajamien laitamilla, myös kaupungeissa. Näin kansanedustajat tahtomattaan saataan epäluotettavaan valoon, jos me tämän menettelyn hyväksymme. Luottamus kansanedustajia kohtaan varmasti heikkenee. Vastalauseena tällaiselle asioiden hoitotavalle ja tosiasialliselle valiokunnan, jopa eduskunnan harhautukselle on pankkivaliokunta tehnyt nyt kiistanalaisen muutosehdotuksen Postipankki Oy:stä annetun lain 9 §:ään. Tämä muutos antaisi maan hallitukselle valtuuden turvata eli säilyttää Postipankin palvelut posti- ja teletoimipaikoissa, ja siten päätösvalta siirtyisi, niin kuin ed. Ajo toi esille, tosiasiallisesti Postipankki Oy:n johtokunnalta maan hallitukselle. Ainakin tässä siirtymävaiheessa asia on niin laajakantoinen periaatteellisesti ja myös käytännössä, että se edellyttää maan hallituksen ratkaisua.

Myös postialan ammattijärjestöt ovat esittäneet eduskuntaan toivomuksen, että lainmuutos hyväksyttäisiin pankkivaliokunnan ehdottamassa muodossa ja vielä mahdollisimman nopeasti. Ehkä meidän myös syytä muistaa, että avatessaan nämä valtiopäivät puhemies Sorsa kannusti eduskuntaa jämäköitymään. Mielestäni nyt kuitenkin, jos me hyväksymme epätosien lausuntojen perusteella lainsäädännön, kyse on parlamentin halventamisesta. Silloin ollaan tekemisissä todella demokratian kannalta perimmäisten kysymysten kanssa ja erityisesti pankkivaliokunnan puheenjohtajana joudun kyllä tämän hyvin painavasti tuomaan esille, koska olen toki joutunut keskeisesti sekä pankkivaliokunnassa että liikennevaliokunnassa silloin pari vuotta sitten näitä käsittelemään ja nuo perustelut kuuntelemaan.

Asia tulee nyt ratkaisuun täällä suuressa salissa. Pyydän tutustumaan asiaan, että voimme tehdä tästä eduskunnan arvovaltaa ja myös postipalvelujen säilymistä tukevan päätöksen.

Ed. Juhantalo tulee ehdottamaan talletuspankkilain 7 §:ään muutoksen, josta on saamani tiedon mukaan laajasti sovittu. Tietysti ei ole normaalia lainsäädännön valmistelua, että asiaa ei ole käsitelty valiokunnassa, mutta ottaen huomioon muutoksen aika

rajatun sisällön olen myös puolestani valmis sen hyväksymään. Se auttaneen joissakin tapauksissa säilyttämään Postin palvelut nimenomaan maaseudulla. Mutta tämäkin muutos tekee vielä tärkeämmäksi hyväksyä Postipankki Oy:stä annetun lain 9 §:n pankkivaliokunnan ehdottamassa muodossa nimenomaan sen vuoksi, että asiat kuitenkin kokonaisuudessaan pysyisivät postitoimen ja Postipankki Oy:n osalta hallituksen käsissä.

Teen Postipankki Oy:stä annetun lain 9 §:stä muutosehdotuksen yksityiskohtaisessa käsittelyssä pankkivaliokunnan kannan mukaisesti.

Ed. Huuhtanen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Knuuttila puhui oikeasta asiasta, ja kunnioitan tässä suhteessa valiokuntamme puheenjohtajaa siitä työstä, mitä hän teki valiokuntavalmistelun aikana asian hyväksi, joka koskee toisaalta postipankkipalveluja, mutta ennen kaikkea postipalveluja.

Valitettavaa oli vain se, että ed. Knuuttilan työtarmo on loppunut ennen suuren valiokunnan käsittelyä eikä hän pystynyt pitämään sosialidemokraattista ryhmää kurissa, ja olemme joutuneet tähän uuteen tilanteeseen. Toivon kuitenkin tästä eteenpäinkin samaa puhtia kuin hänellä oli valiokuntakäsittelyn aikana.

Mitä tulee ed. Juhantalon esitykseen ja ed. Knuuttilan huomioon siitä, että tämä ei ole normaalia lain valmistelua, totean vain, että asia on hyvin selkeä. Tähän asiaan voi ottaa nopeasti kantaa: Ottaako asian hoidossa lähtökohdaksi terveen järjen vai jonkin vanhan muiston pankkipalveluista, niin kuin ed. Ikkala tässä esitti? Kannatan myös ed. Juhantalon hyvää esitystä.

Ed. Gustafsson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajatoverini Knuuttila tulee omalla työllään todistaneeksi tässä asiassa hyvin paljon, ja se on minusta kaikki kunniaksi Suomen parlamentin jäsenelle. Kun ed. Huuhtanen antoi ymmärtää, että ed. Knuuttilan puhti olisi jotenkin lopahtanut jossakin kohtaa, niin voin vakuuttaa, että tämä ei pidä paikkaansa. Hän on tehnyt tämän asian hyväksi kaiken sen, mitä yksi ihminen voi ja vähän enemmänkin, ja luulen, että hyvin monet meistä arvostavat juuri tätä

sitkeyttä ed. Knuuttilassa. Tältä osin haluan oikaista täällä esitettyjä käsityksiä.

Ed. Knuuttila (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ei tässä eduskunnan työssä nyt ihan tavatonta ole, että suuren valiokunnan kannat muuttuvat. Kymmenkunta vuotta sitten, jos saan yhden esimerkin kertoa, tieliikennelakia säädettäessä kaksi valiokuntaa oli tehnyt hallituksen esitykseen yhtyen ehdotuksen täyden raittiuuden periaatteesta liikenteessä. Se kaatui tässä salissa mm. sosialidemokraattisen ryhmän äänistä sen vuoksi, että kaksi kolmasosaa ryhmästä poikkesi kolme kertaa suuressa ryhmässä tehdystä ryhmäpäätöksestä. Eivät kaikissa asioissa langat pysy käsissä, enkä minä tiedä, onko se aina niin tarpeenkaan. Tosin valitan suuresti, että täyden raittiuuden periaate ei ole vielä kukaan toteutunut, koska olen sen innokas kannattaja, mutta siinä vaiheessa hävisin. Toivottavasti en tässä vaiheessa.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Mielestäni alamme olla jo valmiita tekemään päätöksiä tässä talletuspankkiasiaassa, ja ne näkökannat, joita on täällä esitetty, ovat pääosin tuttuja tämän lain ensimmäisen käsittelyn yhteydestä.

Mitä tulee nyt alkavaan päätöksentekoon, niin tietysti siinä erityisen tarkkaan seuraamme sosialidemokraattisia kannanottoja, jotka ratkaisevat sen, lakkautetaanko postit vai eikö lakkauteta. Tässä on auki se kohta, jolla postit voidaan pelastaa, ja toivon, että ed. Kalima, joka ei ole tähän keskusteluun vielä osallistunut, on myös johdonmukaisesti ja selkärankaisesti sitä mieltä kuin valiokunnassakin.

Yhteen asiaan haluan vielä tässä keskustelussa kiinnittää huomiota, joka mielestäni yleisesti ottaen kuvaa hyvin lain henkeä. Se on se, että talletuspankkitoiminnasta säädettäessä huononnetaan sitä määräystä, joka tekee mahdolliseksi poliisiviranomaiselle tiedonsaannin pankkien asioista ja pankkien kautta rikosten selvittämiseen liittyvistä asioista.

Nyt on selvä huononnut kysymyksessä. Nimittäin aikaisemmassa liikepankkilaissa 43 § 2 momentti antoi poliisille paremmat mahdollisuudet saada tietoa kuin käsillä olevassa talletuspankkilainsäädännössä vastaava kohta. Tämän takia tulen ehdottamaan tal-

letuspankkilakiin sellaista muutosta, joka palauttaisi sen vanhan poliisin tietojensaanti-mahdollisuuden eikä edes parantaisi sitä ja jo aikaisemminkin oli eräällä tavalla puutteellinen rikosten selvittämisessä. Siis pankkien yhteistyö oli puutteellinen poliisin kanssa.

Tämän suuntaisia muutosesityksiä pankkilainsäädäntö on täynnä. Siis mennään entistä enemmän keinottelun sallimisen linjalle, mennään entistä enemmän sellaisten vapauksien linjalle, jotka pitävät sisällään esimerkiksi korkojen korottamisen vapauden.

On turha sanoa, että sillä pankkitoiminnan liberalisoinnilla, joka Suomen Pankin päätöksellä on tapahtunut 1980-luvun loppupuolella, ei olisi mitään tekemistä nykyisen korkean korkotason kanssa. Päinvastoin, nykyinen korkea korkotaso on johdonmukainen seuraus siitä, mitä Suomen Pankki on edellä ja pankit perässä tehneet. Siis ei ole olemassa sellaista neutraalia pankkilainsäädäntöä, jolla ei olisi vaikutusta korkotasoon. Ilman muuta tämä lainsäädäntö vaikuttaa korkotasoon, ja tämä lainsäädäntö on laadittu sillä tavalla, että se tekee mahdolliseksi korkojen korkeana pitämisen ja korkojen korotteleminen riippumatta siitä, mitä mieltä asiasta on esimerkiksi eduskunta.

Kaikenlaiset keinottelut tämä laki tekee mahdolliseksi siinä hengessä, josta pankkitarkastusviraston ylijohtaja Jorma Aranko esitti, että tätä lainsäädäntöä pitää ruveta korjaamaan heti, kun se on hyväksytty eduskunnassa. Siis se on vanhentunut siltä osin, että sillä voitaisiin edistää kansakunnan näkökulmasta tärkeitä ja hyödyllisiä tarkoituksia.

Lain yksityiskohtaisen käsittelyn yhteydessä tulen ehdottamaan niitä pykälämuutoksia, jotka on kirjattu pankkivaliokunnan mietintöön jättämäni vastalauseeseen, ja tarvittaessa, jos ehdin ja puhemies suo, tulen ensimmäisenä ehdottamaan pankkivaliokunnassa olevan postien säilyttämispykälän mukaan ottamista pankkilainsäädäntöön. Tietävästi täällä salissa on muitakin pankkivaliokunnan yksimielisen mietinnön pykälämuutosesityksen ehdottajia, mutta puhemies ratkaisee, kuka on paras ja kenen nimissä kulkee tässä yhteydessä tapahtuva postien säilyttäminen.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Ed. Juhantalon huomautukseen totean, että

Ikaalisten sahti on aina ollut parempaa kuin Kankaanpään ja tulee olemaankin.

Mutta, herra puhemies, asiaan mennäkseni ensinnäkin tämä 9 §, josta täällä on paljon kiistelty. Niin kuin olen jo aikaisemmin maininnut ja eilen illalla mainitsin, me hyväksymme sen ja me äänestämme sen puolesta. Äänestämme myös ed. Juhantalon tekemän ehdotuksen puolesta, koska siinä on vissiä järkeä, totta kai. Kun ed. Juhantalo tekee ehdotuksen, ei voi epäilläkään, ettei siinä ole järkeä.

Mutta lopullisesti sen jälkeen, kun ministeri Kanerva oli täällä pitänyt puheenvuoronsa, minulle selvisi se pitkään ajatuksissa kangastellut epäily, että tässä on tietyllä tavalla kysymys suuren luokan poliittisesta huijauksesta. Tässä etsitään nyt tietynlaisia pakopilareita siihen, että vetäydytään syksyn äänestyksessä tuon 200 miljoonan markan esityksen takaa. Todennäköisesti sekä demarit, keskusta että kokoomus ovat tehneet sopimuksen, millä tavalla hoidetaan tämä ikävä asia pois, eli ei asetuta sen 200 miljoonan markan taakse, vaan hoidetaan asiat, että jokainen voi vetäytyä tietyn pykälän taakse.

Siitä tässä on kysymys, ja minä olen vilpittömästi pahoillani, jos minun epäilykseni on oikea, eli siinä vaiheessa, kun tuon 200 miljoonan markan esityksen ja nykyisten postitoimipaikkojen säilyttämisen puolesta äänestetään täällä, olen vilpittömästi pahoillani, jos minun epäilykseni pitää paikkansa. Mutta en voi sille mitään, että näin asian näen. Tässä etsitään epätoivoisesti pakotietä ikävästä tilanteesta. Mutta SMP:n eduskuntaryhmä on loppuun saakka, kun se painaa viimeisen kerran nappia tässä asiassa, niiden ehdotusten takana, mitä me olemme sanooneet: 200 miljoonaa rahaa ja postitoimipaikat nykyisellään. Se tästä, herra puhemies.

Sitten ihan lyhyesti: Ed. Seppänen puhui täällä poliisi-pykälästä. Hän on tehnyt myöskin vastalauseen, jossa on erinomaisen suurella ammattitaidolla tehty tekstiosa, mutta pykäläkohdissa on esimerkiksi kohta, että eduskunta valitsee liikepankkien oliko se hallintoneuvostoon jäseniä. Katson, että tämä on vähän utopistinen ja kaukaa haettu ehdotus. Pankit täytyy laittaa kuriin, mutta tuskimpa tämän kautta. Näin ollen suhtaudumme tähän hänen ehdotukseensa vähän epäillen.

Sen sijaan, kun hän on tehnyt ehdotuksen talletuspankkilain 58 §:n osalta koskien sitä, että talletuspankit ovat oikeutettuja antamaan poliisille tietoja rikostutkinnassa, se on aivan oikein. Meillähän on pankkien kanssa, jos puhun meillä, koska edustan tietyllä tavalla poliisikuntaa, mennyt aivan hyvin. Asioista on päästy sopimukseen. Sorkkarautaa on hyvin harvoin tarvittu. Onko tarvittu lainkaan, en muista sellaista tapausta. Eli ed. Seppäsen esitys on kyllä ihan hyvä, mutta riittämätön. Siinä mielessä tulen yksityiskohtaisessa käsittelyssä esittämään tähän kohtaan pykäläehdotuksen, joka alkuosaltaan on täsmälleen sama kuin ed. Seppäsen tekemä, mutta joka jatkuu: "Jos poliisin tutkitavana on rikos josta voi rangaistuksena seurata yli 6 kuukautta vankeutta, on talletuspankki velvollinen antamaan mainitut tiedot poliisi- ja syyttäjäviranomaiselle."

On mainittava, että pakkokeinolaki antaa mahdollisuuden kotietsintään silloin, kun rangaistus on yli 6 kuukautta. Mutta se on hyvä olla täälläkin, silloin pankkien kanssa yhteistyö sujuu ehkä paremminkin vielä kuin tähän saakka, ja saattaa olla, että kun pankkeja kohtaan näin suuria epäilyksiä kohdistetaan, niin poliisit joutuvat entistä useammin käymään pankkien tietoverkoissa, ainakin kirjanpidossa. Siinä mielessä tästä pitäisi olla hyvä pykälä. Tulen tätä esittämään lain toisen käsittelyn yksityiskohtaisessa käsittelyssä.

Liikenneministeri Kanerva: Herra puhemies! Ed. Aittoniemen puheenvuoron johdosta totean, että kyllä se elämä varmaan on koko lailla raskasta, jos koko ajan joutuu miettimään näitä asioita ikään kuin salaliittoteoria olisi mielessä ja muitten aikeet olisivat jollain tavalla vähemmän julkisuutta ja arvostusta sietäviä kuin omat.

Ylipäätään motiivin epäily tällaisissa asioissa, joissa asialliset hommat hoidetaan, tuntuu perin oudolta. En minäkään epäile Pekka Vennamon motiiveja Postin pääjohtajana, joka tässä on tehnyt päänavauksia ja suunnitelmia varsin päättäväisellä tavalla. Sen takia motiiviepäilyihin ei tällaisissa yhteyksissä kannattaisi mennä, salaliittoteorioista puhumattakaan. Ed. Juhantalon esitys on asiallinen, ja osaltani hallituksen edustajana sitä haluan myöskin kannattaa, koska se selvästi oikaisee erään sellaisen

byrokraattisen mutkan, johon muutoin saat-
taisi jäädä ahdistusta. Jätetään tuo rehvas-
teu vähemmälle. Tässä tulee mieleen työnjako
hallituksen ja SMP:n välillä. Kukin valit-
toon siinä sitten roolinsa. Asialliset hommat
hoidetaan, mutta muuten ollaan kun ellun-
kanat.

Ed. Juhantalo (vastauspuheenvuoro):
Herra puhemies! Ed. Aittoniemen puhe-
envuorossa oli kaksi todella suurta virhettä.
Ensimmäinen oli tämä, johon ministeri Ka-
nervakin viittasi. Vaikka meillä olisi minkä-
lainen vanha ammatti taustalla, niin ei aina
pitäisi epäillä sorkkarautaa ja rikosta. Tässä
ei ole mitään salaista sopimusta. Keskusta ei
ole sopinut mistään muusta kuin siitä, että se
tukee omaa 200 miljoonaansa tai jonkun
muun 200 miljoonaa loppuun saakka, että
postitoimipaikat kyetään säilyttämään. Me
emme voi mitään sille, että SMP:n Pekka
Vennamo on tehnyt yksityiskohtaisen jäme-
rän ohjelman, jolla aikoo viedä postitoimi-
paikat tästä maasta.

Asiakohta numero 2 on se, että ed. Aittoniemi väittää Ikaalisten sahtia paremmaksi kuin meillä Kankaanpäässä. Minä olen osallistunut SM-kilpailuihin sahdinteossa, jossa oli 53 osanottajaa, ja tulin jaetulle 4. sijalle. Minä olen aina pyytänyt ed. Aittoniemeä tulemaan kisaan, mutta hän ei ole milloinkaan rohjennut. (Ed. Virolainen: Pohjakunto petti!)

Ed. Skinnari (vastauspuheenvuoro):
Herra puhemies! Tämä asia, joka täällä on
nyt nimenomaan suhteessa Postipankit —
postipalvelut, on vaikuttanut eduskunnassa
mm. siihen, että valtiovarainvaliokunnan lii-
kennejaostossa, jonka puheenjohtaja ei nyt
valitettavasti ole paikalla, on ruvettu selvit-
tämään yhdessä seutukaava- ja maakuntaliit-
tojen kanssa tätä ns. teurastuslistaa. On
pyydetty näiltä lausunto, millä tavoin tässä
asiassa tulisi edetä ja millä tavoin eduskunta
voisi tätä listaa muuttaa.

Kun liikelaitoslait hyväksyttiin mm. Postin
osalta, muutettiin eduskunnan perustuslaki-
valiokunnassa nimenomaan tarkoituksena
niin, että eduskunta määrää Postin palvelu-
tason. Eduskunta asettaa sille omat raamin-
sa, mutta tietysti myös osoittaa rahat. Toi-
voisin, että liikenneministeri Ilkka Kanerva,
joka meidän ryhmässämme tämän suuntai-

sen puheenvuoron käytti ja esiintyi tämän
asian puolesta, tukisi nyt eduskuntaa ja
valtiovarainvaliokunnan liikennejaostoa, että
tämä esitys, joka siellä on valmistumassa,
saataisiin läpi.

Mitä yleensäkin tulee kokonaistilantee-
seen, niin tässä ed. Juhantalon ehdotuksessa
puhutaan pankeista yleensä, ja Postipankki
on kuitenkin vain yksi pankki. Asian hoita-
minen tässä yhteydessä on varmasti tarkoi-
tuksenmukaista. Valitettavaa on se, että Pos-
tilaitoksen johto ei missään vaiheessa lähte-
nyt selvittämään muita vaihtoehtoja, vaikka
selvityksiä oli jo valmiina ja ne kiersivät
maakunnassakin. Nyt eduskunta joutuu tek-
emään sen. On vain tarkoituksenmukai-
suuskysymys, hoidetaanko se tavalla, jota ed.
Knuuttila on ehdottanut, tai sitten sillä
tavoin, että eduskunnan valtiovarainvalio-
kunnan liikennejaosto tuo tänne sellaisen
luettelon, joka kestää arvostelun. Minusta
jälkimmäinen vaihtoehto on parempi.

Ed. Anttila (vastauspuheenvuoro): Ar-
voisa puhemies! Oli erittäin hyvä kuulla
liikenneministeri Kanervan näkemys ed. Ju-
hantalon esityksestä, jolla mahdollistettaisiin
todella se, että haja-asutusalueella toiminnas-
sa olevien pankkien yhteyteen voitaisiin Pos-
tin palvelutoiminnot sijoittaa. Ne ovat alueen
asukkailla toki aivan välttämättömiä. Nyt
tulee tietysti mieleen kysymys siitä, onko
ministerin puheenvuoro ymmärrettävissä
niin, että hallituspuolueet ovat esitystä tässä
yhteydessä tukemassa. Jos ei näin käy, tämä
asia ei ainakaan tällä kertaa hoidu.

Kun tiedetään, että neuvotteluja kaiken
aikaa käydään erilaisista järjestämismahdol-
lisuuksista, silloin toki täytyisi olla selkeät
ohjeet siitä, että on myöskin mahdollista
sijoittaa Postin palvelut toiminnassa olevan
pankin konttorin yhteyteen. On erittäin va-
litettavaa se, että asiaa ei ole selvitetty jo
Postin toimesta aikaisemmin, koska tiedän,
että esimerkiksi omalla alueellani on käyty
neuvotteluja pankkien kanssa, joiden kanssa
pyritään toiminta järjestämään. Nyt tulee
sitten kylmä suihku niskaan, niin kuin ed.
Juhantalo on täällä eilen kertonut.

Liikenneministeri Kanerva: Herra pu-
hemies! Vaikkei olekaan hallituksen kysely-
tunti menossa, niin saanen tässä yhteydessä
kuitenkin ed. Anttilan puheenvuoron johdos-

ta todeta — tietysti edustan vain omaa viiteryhmäni poliittisesti — sen, että tämä asia ei hallituksen puolesta ole sellainen kysymys, jossa pitäisi pitäytyä hallituksen esityksen mukaisessa järjestyksessä. Totta kai, jos kaikki järkisyys tällaisessa käytännön kysymyksessä puoltavat muutosta ja sen aikaansaamista, en näe mitään estettä, etteivät hallituspuolueet ja eduskuntaryhmät olisi ed. Juhantalon ehdotuksen kannalla.

Ed. Laine: Herra puhemies! Olen ollut joskus pankkivaliokunnan jäsen ja tullut havaitsemaan miten vaikea valiokunnassa on saada muutoksia hallituksen esityksiin. Kun valiokunta on nyt tehnyt postipankkilain muutoksen, lisäyksen 9 §:ään, olen erittäin iloinen. Haluaisin korostaa valiokunnan työn merkitystä ja valiokunnan ansioita tämän muutoksen suorittamisessa jo senkin vuoksi, että postitoimipaikkojen lopettamisen erääksi perusteeksi esitettiin pankkikonttorien toiminnan lopettaminen, niiden määrän supistaminen, niin kuin kaikki muistavat.

Kun pankkivaliokunta ehdottaa, että valtioneuvosto tekisi asiasta päätöksen, en kylläkään luota nykyiseen valtioneuvostoon. Sen takia en tätä pankkivaliokunnan tekemää muutosta ole korostamassa. Se antaa kuitenkin mahdollisuuden painostaa hallitusta, ja jos kaikki ministerit esiintyvät niin myönteisellä tavalla kuin ministeri Kanerva äsken, on tässä pientä toivoakin, että palvelut voisivat säilyä.

Mitä tulee ed. Juhantalon ehdotukseen, mielestäni se on hyvä, vaikka tässä tapauksessa ehdotus koskee ainoastaan talletuspankkeja, ei siis muita pankeja. Sitä tuo ehdotus ei koske, ainakin olen näin ymmärtänyt.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 § hyväksytään keskustelutta.

2 §.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä saisi I vastalauseen mukaisen

muodon, mikä pitää sisällään keinottelun yleiskiellon.

Ed. Laaksonen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Seppäsen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. Laaksosen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Seppäsen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 120 jaa- ja 24 ei-ääntä; pois-
sa 55. (Koneään. 17)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

3—6 § ja 1 luvun otsikko hyväksytään keskustelutta.

7 §.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Ed. Laaksonen: Herra puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta.

Ed. Juhantalo: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä saa suuren valiokunnan mietinnön mukaisen muodon lisätynä seuraavasti: ”Talletuspankilla on oikeus tehdä posti- ja telelaitoksen kanssa sopimus postipalvelujen hoitamisesta.”

Ed. Jaakonsaari: Herra puhemies! Kannatan ed. Juhantalon tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. Laaksosen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Ed. Juhantalo ed. Jaakonsaaren kannattamana on ehdottanut, että pykälään lisättäisiin näin kuuluva 4 momentti: "Talletuspankilla on oikeus tehdä posti- ja telelaitoksen kanssa sopimus postipalvelujen hoitamiseksi."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Seppäsen ehdotuksesta.

Mietintö "jaa", ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 120 jaa- ja 24 ei-ääntä; pois- sa 55. (Koneään. 18)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Juhantalon ehdotuksesta.

Mietintö "jaa", ed. Juhantalon ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 5 jaa- ja 139 ei-ääntä; pois- sa 55. (Koneään. 19)

Eduskunta on hyväksynyt ed. Juhantalon ehdotuksen.

8—12 § hyväksytään keskustelutta.

13 §.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä saisi I vastalauseessa olevan muodon, mikä pitää sisällään sen, että pankit joutuisivat muodostamaan taseensa tosiasiallisten konsernien pohjalta.

Ed. Laaksonen: Herra puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. Laaksosen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 118 jaa- ja 21 ei-ääntä; pois- sa 60. (Koneään. 20)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

14—20 §, 2 luvun otsikko, 21 ja 22 §, 3 luvun otsikko, 23—33 §, 4 luvun otsikko, 34—41 §, 5 luvun otsikko, 42—47 §, 6 luvun otsikko, 48—57 § ja 7 luvun otsikko hyväksytään keskustelutta.

58 §.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä saisi I vastalauseen mukaisen muodon, mikä vastaa tällä hetkellä voimassa olevan liikepankkilain 43 § 2 momenttia.

Ed. Laaksonen: Herra puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, joka kuuluu: "Talletuspankki on oikeutettu antamaan salassa pidettäviä tietoja myös syyttäjä- ja poliisiviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi sekä muuten laissa sellaisten tietojen saantiin oikeutetulle viranomaiselle. Jos poliisin tutkittavana on rikos, josta voi rangaistuksena seurata yli kuusi kuukautta vankeutta, on talletuspankki velvollinen antamaan mainitut tiedot poliisi- ja syyttäväviranomaisille."

Ed. Jurva: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Aittoniemen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. Laaksosen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Ed. Aittoniemi ed. Jurvan kannattamana on ehdottanut, että pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti hänen edellä esittämässään muodossa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Ehdotukset ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Seppäsen ja ed. Aittoniemen ehdotusten välillä.

Ed. Seppäsen ehdotus ”jaa”, ed. Aittoniemen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 83 jaa- ja 16 ei-ääntä, 41 tyhjää; poissa 59. (Koneään. 21)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Seppäsen ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Seppäsen ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Mietintö ”jaa”, ed. Seppäsen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 114 jaa- ja 24 ei-ääntä; poissa 61. (Koneään. 22)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

59 §, 8 luvun otsikko, 60—63 §, 9 luvun otsikko, 64—66 § ja 10 luvun otsikko, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

toisen lakiehdotuksen 1 ja 2 §, 1 luvun otsikko, 3—8 §, 2 luvun otsikko, 9—19 §, 3 luvun otsikko, 20—24 §, 4 luvun otsikko, 25 ja 26 §, 5 luvun otsikko, 27—59 §, 6 luvun otsikko, 60—64 §, 7 luvun otsikko, 65 §, 8 luvun otsikko, 66 ja 67 §, 9 luvun otsikko, 68 § ja 10 luvun otsikko, johtolause ja nimike sekä

kolmannen lakiehdotuksen 1 ja 2 §, 1 luvun otsikko, 3—12 §, 2 luvun otsikko, 13—46 §, 3 luvun otsikko, 47—64 §, 4 luvun otsikko, 65—76 §, 5 luvun otsikko, 77—83 §, 6 luvun otsikko, 84—91 §, 7 luvun otsikko, 92—126 §, 8 luvun otsikko, 127—134 §, 9 luvun otsikko, 135 ja 136 §, 10 luvun otsikko, 137—139 §, 11 luvun otsikko, 140—143 § ja 12 luvun otsikko, johtolause ja nimike.

Eduskunta ryhtyy neljännen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 ja 2 §, 1 luvun otsikko sekä 3—6 § hyväksytään keskustelutta.

7 §.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä saisi sen muodon, joka on I vastalauseessa, joka pitää sisällään sen, että eko-osuuspankin perustaminen olisi mahdollista.

Ed. Tennilä: Herra puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. Tennilän kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Seppäsen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 110 jaa- ja 21 ei-ääntä; pois-
sa 68. (Koneään. 23)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

2 luvun otsikko, 8—13 §, 3 luvun otsikko, 14—23 §, 4 luvun otsikko, 24—35 §, 5 luvun otsikko, 36—41 §, 6 luvun otsikko, 42—49 §, 7 luvun otsikko, 50—84 §, 8 luvun otsikko, 85—91 §, 9 luvun otsikko, 92 ja 93 §, 10 luvun otsikko, 94—97 §, 11 luvun otsikko, 98 ja 99 § sekä 12 luvun otsikko, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Eduskunta ryhtyy viidennen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 ja 7 § hyväksytään keskustelutta.

9 §.

Keskustelu:

Ed. Knuuttila: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksyttäisiin pankkivaliokunnan ehdottamassa muodossa. Tämä ehdotus tarkoittaa sitä, että sekä posti- että postipankkipalvelujen säilymisestä päätettäisiin viime kädessä yhtä aikaa hallitustasolla eikä Postipankki Oy:n virkamiesjohtokunnassa.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Kannatan lämpimästi ed. Knuuttilan ehdotusta.

Ed. Ajo: Herra puhemies! Kannatan ed. Knuuttilan ehdotusta.

Ed. Kettunen: Arvoisa puhemies! SMP:n koko ryhmä kannattaa myös tehtyä ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Knuuttila ed. Seppäsen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin pankkivaliokunnan mietinnön mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Knuuttilan ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 62 jaa- ja 57 ei-ääntä; pois-
sa 80. (Koneään. 24)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

13, 14 ja 16 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta kuudennen lakiehdotuksen 1—10 §, 1 luvun otsikko, 11—18 § ja 2 luvun otsikko, johtolause ja nimike sekä seitsemännen lakiehdotuksen 19 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen kahdeksannen lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta yhdeksännen lakiehdotuksen 11 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike, kymmenennen lakiehdotuksen 1 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike, yhdennentoista lakiehdotuksen 8 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä kahdennentoista lakiehdotuksen 46 §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike.

Toinen varapuhemies: Kun suuren valiokunnan ehdotusta ei ole muuttamattomana hyväksytty, asia palautetaan suureen valiokuntaan.

7) Ehdotukset laiksi yhtiöjärjestykseen perustuvasta kunnan lunastusoikeudesta ja osakkeiden enimmäishinnoista ja laiksi leimamaverolain 57 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 61

Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 12

Suuren valiokunnan mietintö n:o 166

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o

166. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu jatkuu:

Ed. Moilanen: Herra puhemies! Lakiesityksen tavoitteena on parantaa kuntien mahdollisuuksia vaikuttaa kohtuuhintaisten asuntojen tarjontaan ja hillitä suhdannevaihteluista johtuvaa asuntojen hintojen nousua. Lain tavoite on aivan oikea ja kauniilta kuulostava, ja teoriassakin se saattaa kuulostaa ihan hyvältä. Mutta ne pykälät, joilla asiaa säädellään, eivät yhtään edistä tämän tavoitteen saavuttamista vaan sen sijaan aiheuttavat niille ihmisille, jotka tähän järjestelmään erehtyvät, suuria taloudellisia, inhimillisiä ja sosiaalisia ongelmia. Sen vuoksi on valitettavaa, että ilmeisiä heikkouksia ei toisessa lakivaliokunnassa asiaa käsiteltäessä suostuttu korjaamaan. Ne olisi pykälämuutoksilla voitu korjata.

Toisaalta on varsin kyseenalaista, pystytäänkö tämäntapaisella kunnan lunastusoikeudella ja osakkeiden enimmäishintojen säätämällä ylipäänsä vaikuttamaan kuntien mahdollisuuksiin edistää kohtuuhintaisten asuntojen tarjontaa ja hillitä suhdannevaihteluja. Tästä systeemistähän on Helsingissä kokemuksia. Helsingin osalta on käytännössä selkeästi nähty, ettei se suinkaan ole edistänyt kohtuuhintaisten asuntojen tarjontaa eikä ole hillinnyt suhdannevaihteluja, jotka molemmat ongelmat ovat tässä maassa suurimmat juuri Helsingissä. Jos se olisi täällä toiminut, se olisikin ollut hyvä apu sen asuntokurjuuden korjaamisessa, joka meillä tänä päivänä etenkin Helsingissä on.

Lain epäkohdat on tunnustettu myös hallitusryhmissä, ja ne ovat niiden tiedossa hyvin. Ne tietävät jo lain sudeksi. Hallituspuolueissa on aika ajoin jopa myönnetty se, että hitas-asunto ei säilytä reaaliarvoaan ja että esitys on heikko, mutta silti päähallituspuolue on käyttäytynyt asiassa itsepäisesti ja pysynyt alkuperäisessä pykälän muodossa, ja tämä johtaa järjettömään ja epäinhimilliseen ratkaisuun.

Lakiesitys on jälleen kerran oivallinen mutta valitettava osoitus hallituksen päätöksentekojärjestyksestä ja äänettömien yhtiömiesten olemassaolosta. Perässähiitäjät

tyynnyttelevät omaatuntoaan nyt sillä, että korostavat tiedotuksen merkitystä, ja jopa perustuslakivaliokunnan lausuntoon on tiedotusvelvoitteista otettu kohta. Tämä, että ihmisille tiedotetaan järjestelmän heikkouksista, ei auta niissä tilanteissa, joissa valitsija on puun ja kuoren välissä. Tällä lailla myös nyt loukussa olevien helsinkiläisten lisäksi muualla maassa ihmisiä ajetaan loukkuun ja sillä tavalla, että tiedotetaan heille siitä etukäteen.

Sopii kysyä, miksi tällaista velkavankeusjärjestelmää ja samassa asunnossa koko iän asumisen pakkoa ollenkaan tarvitaan. Tälle ei löydy minkäänlaista perustetta, kun järjestelmää voitaisiin aivan hyvin toteuttaa toimivanakin.

Hitas-asukkaat ovat tehneet paljon työtä asiassa Helsingissä käytännön kokemusten eikä vain niitten hurskaitten toiveiden pohjalta, joita lakiin on asetettu, ja he ovat todenneet, millä tavalla nimenomaan asia korjaantuisi. Laissahan epäkohtana on indeksin toimimattomuus, virheellinen indeksi. Tämä indeksi johtaa siihen, että hitas-asuntojen hinnat eivät ole oikeassa suhteessa yleiseen hintakehitykseen. Jos indeksi muutettaisiin niin, että nykyisen ja esitetyn indeksin sijasta olisi esimerkiksi asuntojen hintaindeksi osakkeiden enimmäishinnan laskentaperusteena, silloin päästäisiin oikeudenmukaiseen järjestelmään. Tällainen asuntojen hintaindeksi merkitsisi käytännössä esimerkiksi sitä, että mikäli ns. hitas-asunto on ostettu 20 prosenttia halvemmalla kuin yleensä asunnot, niin se myydään myös 20 prosenttia halvemmasta hinnasta. Tämähän olisi ihan oikeudenmukainen järjestelmä.

Sen sijaan nämä asukkaat joutuvat myymään asuntonsa, jos myyvät, jopa 60 prosenttia halvemmasta hinnasta. On selvää, että tällöin ei ole mitään mahdollisuutta ostaa uutta asuntoa tilalle. Hyvin useat hitas-asukkaat on nimenomaan siinä tilanteessa, että he ovat aikanaan ostaneet yksion tai kaksion, ja sitten kun perhekokoo on kasvanut, tarvittaisiin välttämättä isompi asunto. Mutta hitas-järjestelmässä asunnon ostaminen on mahdotonta, koska hitas-järjestelmän sisällä ei ole vapaita asuntoja tarjolla ja on mahdotonta mennä järjestelmän ulkopuolelle, koska esimerkiksi kolmio maksaa niin paljon, että kaksion saadulla hinnalla sitä ei palkansaaja pysty ostamaan.

Eli nämä ihmiset ovat lähes siinä tilanteessa, missä tänä päivänä ovat ensiasunnon ostajat. Se tiedetään, että he ovat varsin vaikeassa asemassa. Tänä päivänä ei juurikaan ensiasuntoa, perheasuntoa, palkansaaja pysyvä Helsingissä asuntojen korkeitten hintojen vuoksi ostamaan.

Sama kohtuuton tilanne syntyy silloin, kun perhe hajoaa, ja tiedetään, että perheet pääkaupunkiseudulla hajoavat valitettavan useissa tapauksissa. Voidaan todeta vielä, että valitettavasti hitas-järjestelmä on omiaan edistämään perheiden hajoamista aiheuttamiensa ylivoimaisten henkisten, sosiaalisten ja taloudellisten paineiden vuoksi. Monet perheet ovat joutuneet hakemaan itselleen vuokra-asuntoa ja antamaan oman pienen hitas-asuntonsa vuokralle. Tämäkin järjestelmä on vaikea, koska tiedämme, että vuokra-asunnot ovat tässä kaupungissa kiven takana.

Vielä kun ajatellaan, että hitas-asunto soveltuu ainoastaan sellaiselle, joka varmasti tietää koko ikänsä asuvansa siinä samassa asunnossa, tämä samassa asunnossa asuminen oletamus on aivan perusteeton tänä päivänä pääkaupunkiseudulla, kun täältä nimenomaan valtiovallan toimin yritetään saada yrityksiä ja ihmisiä siirtymään muualle maahan. Tämä on siihen päämäärään täysin sopimaton järjestelmä. Muutoinkin me tiedämme, että tänä päivänä vielä enemmän kuin menneisyydessä on todennäköistä, että ihminen elämänsä aikana kerran taikka pari ainakin muuttaa. Tämä muuttaminen on hitas-asukkaille tässä järjestelmässä mahdollonta.

Hallituspuolueet ovat puolustelleet tätä lakiesitystä sillä, että eihän tämä koske lainkaan Helsinkiä. On totta, että se ei suoraan koske Helsinkiä, mutta siinä ulotetaan samat ongelmat muualle maahan ja vahvistetaan Helsingissä oleva järjestelmä. Kun kerran sama järjestelmä ulotetaan muualle maahan, sehän merkitsee sitä, että ollaan siinä käsityksessä, että se järjestelmä on hyvä. Kun se kerran on hyvä, silloin tämä näkemys ilman muuta vahvistaa vielä sitä perusteetonta väitettä, että hitas-järjestelmä Helsingissä olisi toimiva. (Ed. Laine: Ei se Helsinkiä koske!) — Se ei koske Helsinkiä, mutta kun kuitenkin nimenomaan ulotetaan samanlainen epäkohtainen järjestelmä koko maahan, silloinhan sillä välillisesti, implisiit-

tisesti, todetaan, että Helsingin järjestelmä on hyvä.

Sitten tässä on kaiken lisäksi se ongelma, että käytännössä tämä laki on taannehtiva. Tähän taannehtivuuteen on perustuslakivaliokunta lausunnossaan ottanut kantaa ja toteaa, että ”laki saattaa tulla sovellettavaksi myös ennen lain voimaantuloa perustettuihin yhtiöihin, ja valiokunta korostaa sitä, että lakia sovelletaan tällöin vain tapauksiin, jotka ilmenevät aikaisintaan yhden vuoden kuluessa lain voimaantulosta.” Se tarkoittaa sitä, että jos haluaa, että tämä ei koske häntä, pitää tapahtua vuoden kuluessa myynnit ja asunnonvaihtamiset. Tämäkin kohta on moraalisesti kyseenalainen.

Kaiken lisäksi tämän lain säätäminen on perusteetonta siinä mielessä, että tällä systeemillä ei tähän tavoitteeseen päästä, mihin on kauniisti toivottu päästävän. Kaikkein paras olisi hylätä tämä laki. Siihen ei ilmeisesti poliittinen tahto riitä, koska päähallituspuolue ajaa tämän lain läpiviemistä eikä siitä tingi. Toiseksi suurimman hallituspuolueen edustajat toteavat, että emme me tätä kannata mutta äänestämme tämän puolesta, eli myöntävät kyllä haitat mutta silti pitävät yksimielisyyttä hallituksessa suurempana, tärkeänä arvona kuin sitä, että ihmisiä ei saatettaisi tällaiseen asuntokurjuuteen. Tässä tietoisesti ihmiset saatetaan ahdinkoon. Voidaan sanoa, että pakkoko on ostaa hitasia, mutta usein on se tilanne, että näillä ihmisillä ei ole kovasti valinnanvaraa. Eikä ole perusteetonta asuntopulan kontolla ihmisiä saada tällä tavoin ahdinkoon.

Sitten kun tämä järjestelmä pyörii epäkohtineen niin kuin se nyt Helsingissä esimerkiksi toimii, sehän johtaa aikanaan siihen, että kaupunki saa halvalla ostaa näitä asuntoja vuokra-asunnoiksi, kun ihmiset joutuvat väkisin niitä myymään ennen pitkää. Tämä tilanne on ilman muuta keinottelua, ja tässä silloin myönnetään se, että yhteiskunta saa keinotella toisten omaisuudella.

Kun tätä lakia ei suostuta korjaamaan ja kun sitä ei suostuta hylkäämään, niin vähintään, mitä voitaisiin tehdä on se, että se äänestettäisiin yli vaalien. Silloin jo olisi riittävästi aikaa paneutua epäkohtiin, joita tässä lakiesityksessä on. Samoin saataisiin päätöksiä mahdollisesti niistä oikeusprosesseista, jotka hitas-järjestelmän tiimoilta ovat eri oikeusistuimissa esillä.

Tässä yhteydessä on syytä todeta, että monet alan juristit ovat katsoneet, että tämä järjestelmä on ristiriidassa olemassa olevien lakien kanssa. Ei siinä riitä se toteamus, että Helsingissä kunnalliset päättäjät ovat todenneet, että tätä järjestelmää pitäisi Helsingissä muuttaa.

Siis kristillisen liiton eduskuntaryhmä tulee äänestämään tätä lakia vastaan ja sitten äänestämään sen puolesta, että se siirrettäisiin yli vaalien.

Ed. Myller (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta olisi erittäin tärkeää se, että ed. Moilanen ja muut helsinkiläiset kiinnittäisivät huomiota nimenomaan siihen, että Helsingissä hitas-järjestelmän toiminta on aika pitkälle kiinni Helsingin kaupunginvaltuustosta.

Tämä hitas-laki, joka ulotetaan koskemaan koko maata, lähtee siitä, niin kuin ed. Moilanen jo sanoi, että pyritään tasaamaan asuntojen hintavaihteluja sillä lailla, että hintasäännöstelyä asuntotuotantoa rakennetaan sellaisille paikoille, jotka todennäköisesti tulevat olemaan hintajohtajia siinä kunnassa. Sillä tavalla leikataan odotusarvoa, mikä asuntojen hinnoille muodostuu. Sillä tavalla pyritään myös estämään sitä, ettei asuntojen hintojen kaksinkertaistumisia tapahdu, mitä nyt on tapahtunut ja mikä on osaltaan ehkä suurin syy siihen, että Helsingin hitas-järjestelmässä on ollut ongelmia.

Mutta se ei kyllä pidä paikkaansa, ettei hitas-tuotanto edistäisi kohtuuhintaisen asuntotuotannon rakentamista. Nimittäin kaikki varmasti myöntävät sen, että silloin kun he menevät hitas-asuntoon, he saavat edullisen asunnon. Eri asia sitten on, että järjestelmä ei ole vielä riittävän laaja, sen sisällä olevat vaihtomahdollisuudet ovat ongelmia. Mutta se, että lähdetäisiin pelkäämään asuntojen hintaindeksiin, ei ole järkevää ensinnäkään sen takia, että rakennuskustannusindeksi on otettava huomioon juuri sen takia, että se tasaa asuntojen hintoja, mutta myös sen takia, että vaihto eri paikkakuntien välillä tulevaisuudessa on mahdollista.

Ed. Moilanen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tavoitteista olemme yhtä mieltä. Mutta tässä tulivat sitten ne toimenpiteet, joiden avulla tavoitteisiin pyritään, ja ne olivat nimenomaan pyrkimystä ja hurs-

kaita toivomuksia. Sitten tässä tuli tiettyjä epätarkkuuksia. Kaikki eivät saa edullisesti hitas-asuntoa, eliikkä monet ovat joutuneet ostamaan hitas-asunnon hinnalla, joka on suurin piirtein sama kuin käypä hinta yleisillä markkinoilla, ja erityisesti nämä ovat huonossa asemassa sitten, kun tilanteet muuttuvat.

Indeksijärjestelmästäkin ollaan siinä mielessä samaa mieltä, että semmoinen olkoon. Mutta miksi eivät hallituspuolueet suostu korjaamaan indeksijärjestelmää sellaiseksi, että se on oikeudenmukainen eikä aseta ihmisiä umpikujaan? Tämähän nyt on todettu, ja käytäntö on selvästi osoittanut, että on tilanteita, joissa hitas-asukkaat eivät kerta kaikkiaan pysty ostamaan vapailta markkinoilta sen takia, koska nämä jäävät niin valtavasti jälkeen ja hitas-järjestelmässä ei ole asuntoja saatavilla. Sitten hitas-asukkaitten määrä on kuitenkin niin pieni sekä Helsingissä että tulee muuallakin ilmeisesti olemaan, että sillä määrällä ei pystytä vaikuttamaan siihen, että kohtuuhintaisia asuntoja saataisiin paremmille tarjolle ja suhdannevaihteluja hillittäisiin. Sen vuoksi laki on aivan torso, koska se ei tavoitetta saavuta.

Ed. Myller (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Indeksijärjestelmästä. Silloin kun asuntojen hinnat esimerkiksi kaksinkertaistuvat, ei ole kovin paljon merkitystä sillä, että pelkkä asumiskustannusindeksi on indeksinä tasottamaan hintojen vaihteluja. Kyllä siinä täytyy olla mukana jonkin verran rakennuskustannusindeksiä. Voi olla aivan selvää, että Helsingissä se on liian painottunut rakennuskustannusindeksiin, mutta silloin kun tätä sovelletaan koko maahan, jolloin on myös muistettava, että kunnat ottavat sen käyttöön, jos haluavat tämän tyyppistä asuntopoliittista sääntelyä omassa kunnassaan, siinä tapauksessa tai silloin, kun se tulee valtakunnalliseksi, on oltava edes jonkinlainen yhtenäinen käytäntö, jotta vaihtomahdollisuudet kuntien välillä olisivat mahdollisia.

Minun mielestäni kyllä hyvin jo, jos esimerkiksi suhde on 40—60 prosenttia, tällä seurataan myös kovan rahan tuotantoa, niin kuin on tarkoituksenmukaista.

Ed. Moilanen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Jos kerran indeksillä asia

on korjattavissa, niin mikseivät hallituspuolueet korjanneet tätä? Jos asuntojen hintaindeksin soveltaminen ei käy, niin on meillä muitakin yhdistelmiä, joten kyllä se on tekniikkaa ja laskentaa, jotta ne saadaan sillä lailla pelaamaan, että ne voidaan kohtuullisesti sopeuttaa kehitykseen ja toisaalta niin, että voidaan vaihtoa suorittaa paikkakuntien välillä. Nythän ei olekaan kysymys siitä, ettei indeksiä saisi olla, vaan siitä, että hallituspuolueet suostuisivat muuttamaan pykälää. Se on vähintä!

Tosin olen epäileväinen siltikin siitä, toteutuko tavoite. Mutta jos saataisiin oikeudenmukainen indeksijärjestelmä, mikä on mahdollista ja mikä myös hitas-asukkaat ovat itse esittäneet, se olisi voitu ihan hyvin ottaa pohjaksi. Silloin olisi saatu laki sellaiseen muotoon, että se ei aiheuta umpikujaa kenellekään ihmiselle eikä kohtuutonta eikä epäoikeudenmukaista velkavankeustilannetta, johon nyt ihmiset joutuvat. On hämmästyttävää, että hallitus oikein tietoisesti toimii siten, että ihmisten elämäntilanne tehdään kestäättömäksi, perheet hajotetaan ja aiheutetaan sosiaalisia, taloudellisia ja henkisiä ongelmia aivan tarpeettomasti.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Minä kannatan hitas-järjestelmää, pidän sitä tarpeellisenä ja hyvänä ja yhtenä merkittävänä toimenpiteenä sillä tiellä, että ihmisille pyritään tuottamaan yhteistoimin kunnan kanssa riittävästi asuntoja.

Mutta huolimatta siitä, että kannatan hitas-järjestelmää, suhtaudun kriittisesti käsillä olevaan lakiesitykseen erityisesti siinä olevan indeksipykälän osalta, joka sisältyy lakiesityksen 3 §:ään. Nimittäin me tiedämme, että lakiesitys on aiheuttanut Helsingissä hyvin suuria ongelmia johtuen siitä, että kaksi erilaista indeksiä on edennyt eri tahtiin. Rakennuskustannusindeksi on edennyt hitaammin, ja asuntojen myyntihintaindeksi on edennyt nopeammin, ja sen seurauksena hitas-asukkaat ovat jääneet sellaiseen loukuun, että heille käytännössä asunnonvaihto ei ole taloudellisesti mahdollista.

Hitas-järjestelmään liittyy se hyvä puoli, että siinä kuntien ei tarvitse antaa asukkaille minkäänlaista subventiota. Asukkaat eivät saa kunnilta mitään taloudellista etua. Asukkaat maksavat rakennuskustannukset täysimääräi-

sesti, asukkaat maksavat tontin vuokran täysimääräisesti, ja siltä osin tässä ei ole kysymys mistään sosiaalisesti tuetusta asuntotuotannosta, jossa asukkaat saisivat kunnalta jonkin erityisedun. Se etu, joka asukkaille tulee, tulee pelkästään kunnan harjoittaman valvontamenettelyn kautta, ja se etu, joka alentaa tietystä mitassa asunnon hintaa, on heidän tosiasiallinen etunsa ja tekee mahdolliseksi hitas-asunnon saamisen myös sellaisille kansalaisille ja asukkaille, jotka sitä eivät muuten vapailta markkinoilta voisi saada.

Mutta tämä indeksi aiheuttaa ongelman, että tavallaan uudet asukkaat, jotka tulevat hitas-järjestelmään mukaan ostamalla vanhan hitas-asunnon, saavat huomattavasti suuremman edun kuin alkuperäiset asunnon omistajat ja ensimmäiset ostajat ja saavat sen edun nimenomaan ensimmäisiltä, alkuperäisiltä omistajilta. Kunta ei tässäkään tapauksessa tule mukaan tasaamaan sitä etua uusien ostajien hyväksi, vaan kokonaisuudessaan ja täysimääräisesti sen edun maksaa vanhan asunnon myyjä. Tältä osin tämä järjestelmä on kohtuuton ja on aiheuttanut sen tyyppisen hitas-loukun, että me emme voi eduskunnassa olla kylmiä näiden ihmisten todellisille ongelmille.

Tämä hitas-järjestelmä on eräällä tavalla sosialidemokratiaa, reaaliosialidemokratiaa, ja siinä merkityksessä myös jonkinlaista sosialismia. On mielenkiintoista ja mukavaa, että tältä osin tullut hitas-järjestelmää tukemaan ja siis osoittanut sosiaalista mielenlaadua tavalla, jota oli vaikea uskoa vanhasta kypäräpäisestä kokoomuksesta. Tässä tapauksessa kokoomus edustaa sosialidemokratian arvoja ja on mukana reaaliosialidemokraattisessa yhteiskunnassa ja sillä tavalla tavallisen pienen ihmisen puolella.

Samalla kun toivotan kokoomuksen tervetulleeksi tukemaan hitas-sosialidemokratiaa, itse haluan sanoutua irti siitä reaaliosialidemokratiasta siltä osin, että siinä abstrahoidaan ihmisten todellisista ongelmista, siitä, että ihmiset eivät pysty järjestelmän puitteissa ja sisällä vaihtamaan asuntoa. Järjestelmä on tältä osin liian kehittymätön vielä ainakin neljännesvuosisadan verran, jos ei puoli vuosisataa. Sen takia me emme voi asettaa ihmisiä siihen tilanteeseen, että me panemme heidät odottamaan asunnon vaihtoa neljännesvuosisadan tai puoli vuosisataa, siihen

asti, kunnes järjestelmä toimii edes Helsingissä, saati että se toimii koko maassa.

Tämän takia minä toivon, että tähän lakiesitykseen ei tule mukaan sitä loukun aiheuttanutta rakennuskustannusindeksin muodossa olevaa velvoittavaa määräystä, jonka mukaan kunta olisi pakotettu käyttämään rakennuskustannusindeksiä hitas-asuntojen hintojen määräytymisen perusteena, koska rakennuskustannusindeksi on liian ongelmallinen indeksi käytännön elämässä.

Tämän takia olen ehdottanut pöydille jaettava muutosesitystä, jonka mukaan kunta saisi itse valita sen indeksin, jota käytetään valtakunnalliseksi ulotettavassa hitas-järjestelmässä. Se ei tarkoita sitä, että rakennuskustannusindeksiä ei voisi käyttää. Se tekee mahdolliseksi sen, että rakennuskustannusindeksiä käytetään, mutta sitä ei ole pakko käyttää niissä olosuhteissa, joissa ihmiset ovat kenties ajautumassa hitas-loukkuun.

Tämä ei tee mahdottomaksi harjoittaa sitä politiikkaa, jota hallitus ehdottaa alkuperäisessä esityksessään. Tämä esitys pitää sisälleen, että myös sellaista politiikkaa voidaan harjoittaa, mikä on hallituksen ja valiokunnan muotoilemassa esityksessä, mutta tämä ei tee pakolliseksi sitä rakennusindeksin käyttämistä 40 prosenttiin asti, mikä hallituksen esityksessä on ja mikä aiheuttaa käytännön elämässä ihmisille erittäin suuria ongelmia.

Herra puhemies! Näiden perustelujen takia olen esittämässä indeksin muutosehdotusta, joka saa aikaan sen, että hitas-loukku ei toivottavasti laajene koko maahan. Sehän ei auta tänä päivänä Helsingissä eläviä hitas-asukkaita eikä päästä heitä siitä loukusta, mutta uskoisin, että jos me tämän lain saamme äänestettyä lepäämään yli vaalien, sillä eduskunnan kannanotolla on suuri merkitys siihen, että tämä ongelma pystytään ratkaisemaan Helsingissä yli 10 000 hitas-asunnon osalta, joissa asuu kymmeniätuhansia ihmisiä. Nämä kymmenettuhannet ihmiset ovat käytännössä asunnonvaihtoloukussa tällä hetkellä Helsingissä, emmekä me voi pitää heitä siellä neljännesvuosisataa, koska ei elämä noudata sellaisia teoreettisia perusteita, mitkä tähän järjestelmään liittyvät ja mitkä vaatisivat järjestelmän ulottamista riittävän nopeasti riittävän laajalle, jotta loukku purkaantuisi hitas-järjestelmän kautta.

Korostan sitä, että tässä ei olla vaatimassa

eivätkä hitas-asukkaat itsekään vaadi sellaista indeksia, että he haluaisivat halvemmalla myymänsä asunnot myydä kalliimmalla ja markkinahinnan mukaan. Eivät hitas-asukkaat itsekään vaadi sitä. He haluavat vain, että he saisivat myydä asuntonsa yhtä paljon halvemmalla hinnalla kuin ovat ostaneet, mutta ei niin halvalla hinnalla kuin he tänä päivänä joutuvat sen myymään.

Tämä on sangen kohtuullinen vaatimus. Siinä ei vaadita mitään sellaista, joka toisi heille suhteettoman edun yhteiskunnan tai kenenkään muunkaan kustannuksella. Siinä vaaditaan vain, että se ei toisi heille sellaista haittaa, sellaista maksumiehen roolia, joka heille tulee siitä, että he joutuvat myymään asuntonsa sen uusille omistajille paljon halvempaan hintaan suhteellisesti markkinahintoihin verrattuna kuin millä he ovat sen hankkineet. Tämän takia pidän erittäin tärkeänä, että nämä ihmiset, jotka ovat tällä hetkellä hitas-järjestelmässä, vapautetaan tästä loukusta. Se voidaan tehdä Helsingin kaupungin päätöksin. Eduskunta voi sitä päätöksentekoa auttaa äänestämällä tämän lain kolmannessa käsittelyssä tiistaina yli seuraavien valtiopäivien, käytännössä yli vaalien. Uskoisin, että sillä tavalla ne ihmiset, jotka tarvitsevat tällä hetkellä yhteiskunnalta apua oman asumisloukkonsa purkamiseksi, parhaiten sen saavat.

Ed. Myller (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivon aivan niin kuin ed. Seppänenkin, että Helsinki pystyy oman hitas-järjestelmänsä saamaan toimimaan. On aika valitettavaa, jos eduskunnassa ei luoteta kuntien päätöksentekoon niin paljoa, että uskotaan siihen, että ne tekevät parhaita mahdollisia asuntopoliittisia ratkaisuja. Tämän lain käyttöönottohan riippuu täysin kunnasta. On jo useita kuntia, jotka omissa asuntopoliittisissa ohjelmissaan ja kuntasuunnitelmissaan ovat ilmoittaneet alkavansa rakentaa hitas-tuotantoa. Nämä kunnat nimenomaan kokevat, että se auttaa heidän kuntalaisiaan ratkaisemaan asumisongelmiaan.

Kun tästä on valtakunnallinen laki tulossa, puutun siihen ohjaavuuteen, mikä indeksillä on kunnan päätöksentekoon. Minusta on, edelleenkin toistan sen, tärkeätä, että rakennuskustannusindeksi on mukana kaikissa kunnissa. Tuo 40 prosenttia on siinä

mielessä sopiva, että kunta voi sen 60 prosentin puitteissa valita indeksiyhdistelmän.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Lyhyesti. Minusta kuntiin pitää luottaa niin paljon, että niille annetaan vapaat kädet määrätä sellainen indeksi, joka on kuntien ja myös asukkaiden näkökulmasta paras mahdollinen. Tämä rakennusindeksin 40-prosenttisen pakon jättäminen lakiin on epäilemättä asujien vastainen teko ja nimenomaan kaventaa kunnan mahdollisuutta päättää siitä, millaista indeksiä sovelletaan.

Ed. Myller (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asukkaiden kannalta on myös tärkeää, että eri kunnissa noudatetaan edes jotakuinkin samoja periaatteita lunastushinnoissa, kun ihminen haluaa siirtyä myös kunnasta toiseen. Ei voi suuria sudenkuoppia laittaa kuntien välille.

Ed. Särkijärvi: Herra puhemies! Kaikki ne kokemukset, mitä Suomessa on hitasjärjestelmästä, perustuvat Helsingin kaupunkiin, ja kaikki epäkohdat on saatu aikaan kunnallisella demokratialla ja sen soveltamisella Helsingin kaupungissa Helsingin kaupunginvaltuuston ja muiden luottamuselinten päätöksillä. Tältä pohjalta voimme arvioida myös kunnallisten päätöksentekijöiden kykyä hoitaa asioita hyvin ja tehdä tarvittavat korjaukset nopeasti silloin, kun epäkohdat huomataan.

Helsingin järjestelmässä on ensinnäkin ollut puutteena se, että tietoa ei ole osattu levittää niille henkilöille, jotka tulevat järjestelmän piiriin. Siitä ilmeisesti tämän asian käsittelyn jatkuessa täällä jopa äänestetäänkin tämän järjestelmän tietojen levittämisen osalta.

Edelleen Helsingissä on selvästi ollut huono indeksi käytössä, koska asunnonhankkija, joka on hankkinut tietyn määrän neliöitä ensimmäiseen asuntoonsa, on huomannut, että hänen vaihtaessaan järjestelmän sisällä muuten saman arvoiseen asuntoon hänellä ei olekaan vaihdossa käytettävänä enää kaikkia neliöitä, vaan niistä on ehkä saattanut useampi kymmenen prosenttia kadota jonnekin, hyödyksi jollekulle muulle kuin asukkaalle, vaikka asukkaalle tätä järjestelmää oli tietysti tarkoitus tehdä.

Edelleen ei Helsingin järjestelmässä kuten myöskään tässä laissa ole mitenkään puututtu siihen, että niiden asuntojen, joita laki koskee, tulisi olla jollain tavalla edullisia tai edes markkinahinnasta jotenkin edukseen poikkeavaan hintaan rakennettuja.

Parin kivenheiton päässä tästä talosta on sellaisia hitas-kohteita, jotka ovat ilmeisesti 30 prosenttia kalliimpia kuin aravahintaiset. On ymmärrettävää, että jos järjestelmän sisällä on kovin erihintaisia asuntoja, se vaikeuttaa minkä tahansa järkevän ja johdonmukaisen indeksin sisällyttämistä järjestelmään asunnonvaihtotapauksessa.

Edelleen Helsingistä olemme myös oppineet sen, että yli 11 000 asuntoa on vielä aivan riittämätön kanta, jos halutaan taata joustava vaihto asunnosta toiseen silloin, kun asukkaan omat tavoitteet pitäisi myös jollain tavoin ottaa vaihtotilanteessa huomioon sekä asunnon sijainnin että koon suhteen.

Helsingin järjestelmä on ollut huono myös asunnonvälityksen osalta. Se on ollut hidas ja kankea. Sitä on parannettu, mutta siinä ilmeisesti on edelleenkin jäljellä joitain puutteita. Tältä osin voi sanoa, että kaikki jotka tällä hetkellä ovat hitas-järjestelmän piirissä, ovat jollain tavalla huijattuja ja heillä on oikeus tuntea itsensä huijatuiksi.

Helsingin erityispiirre on vielä se, että Helsingissä on kaupunki pitänyt hyvin huolen omista asioistaan ja omista tuloistaan. Ne tontinvuokrat, joita Helsingin kaupunki perii vuokratonteiltaan, takaavat kaupungille todellakin sen kuuluisan 4 prosentin tuoton, joka huoneenvuokralain yhteydessä on niin usein täälläkin noussut esiin. Tämä on ilmeisesti ainoa tapaus, jossa asuntoihin sijoittamalla Suomessa on saatu 4 prosentin tuotto, jopa ilmeisesti reaaliuotona.

Säännöstely ei yleensä toimi, ja erityisesti se ei ole näyttänyt toimivan hitas-järjestelmässä. Ei edes ole olemassa sellaista hyvää indeksiä, joka toimisi kohtuullisesti ja järkevästi kaikissa olosuhteissa. On syytä muistaa, että rakennuskustannusindeksi ei seuraa kaikkia rakennuskustannuksia. On syytä muistaa, että samassakin kaupungissa eri alueilla asuntojen hinnat kehittyvät eri tavoin. On syytä muistaa, että silloin kun asuntoa vaihdetaan sillä tavalla, että uusi asunto on rakennettava erikseen eli siihen ei ole mahdollista muuttaa silloin, kun ryhdy-

tään sitä rahoittamaan, niin tästä seuraa mahdollisuus päästä aina jonkinlaiseen asuntoloukkoon siitä syystä, että ne hintatasot, joiden mukaan joudutaan uutta asuntoa hankkimaan ja vanhaa myymään, eroavat toisistaan usean kuukauden osalta.

Tämän lain sijaan olisi riittänyt, että asunto-osakeyhtiölakiin olisi lisätty yksi pykälä, jossa kerrotaan, että jos kunnan itse päättämässä hitas-tyyppisessä järjestelmässä on rajoitettu asuntojen edelleen luovuttamista ja tästä on merkitty pykälä asunto-osakeyhtiön yhtiöjärjestykseen, tätä pykälää ei ole mahdollista sieltä poistaa ilman asianomaisen kunnan suostumusta. Tämän pykälän sijaan on nyt tehty kokonainen laki, joka on sekin sinänsä kuntien holhoamista.

Enemmänkin kuin asukkaita tulisikin seuraavassa vaiheessa informoida niitä kunnallisia päätöksentekijöitä, jotka tietävät riittävän vähän hitas-järjestelmästä halutakseen sitä omaan kuntaansa. Niiden asiantuntijalausuntojen pohjalta, joita eduskunnan toinen lakivaliokunta tässä asiassa on saanut, voi päätellä, että päähallituspuolue, toiseksi suurin hallituspuolue ja muut hallituspuolueet eivät suinkaan ole yksin sitten, kun kunnallisella tasolla lähdetään päättämään siitä, sovelletaanko lakia myös asianomaisessa kunnassa.

Mutta, herra puhemies, demokratiahan on järjestelmä, jossa saa tehdä tyhmyyksiä, kunhan niitä tehdään demokraattisesti. Tämä laki tulee laajentamaan demokratiaa siten, että jokainen kunta saa tehdä itse omat tyhmyytensä.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kyllä minusta ed. Särkijärvi oli pitkälle oikeassa puheenvuorossaan, eli jokainen kunta saa myöskin tehdä tyhmyyksiä päättäessään hitas-järjestelmästä, mutta kuntaa ei pitäisi mielestäni kahlita tekemään sellaisia demokraattisia tyhmyyksiä, että sillä olisi rakennuskustannusindeksi 40-prosenttisesti mukana hintaindeksissä. Minusta pitäisi poistaa rajoitukset kuntien tyhmyyden tekemiseltä ottamalla indeksistä pois rakennuskustannusindeksin osuus. Ymmärsin ed. Särkijärven puheenvuorossaan olevan hyvin kriittinen lakiesitystä kohtaan ja tulen seuraamaan hyvin tarkkaan hänen äänestyskäyttäytymistään.

Ed. Röntynen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Särkijärvi puheenvuorossaan sanoi, että kaikki hitas-järjestelmässä olevat ovat huijattuja. Ottamatta tähän sen enempi kantaa: Ainakin meille valiokunnassa, kun käsittelimme lakiesitystä, asiantuntijat sanoivat, että se on ns. nollalaki, jolla ei ole merkitystä puoleen eikä toiseen. Samalla myöskin meille sanottiin siellä, että Helsingin kaupunki tulee omilla säädöksillään hoitamaan hitas-asian kuntoon. Näin ei kuitenkaan käynyt Helsingin kaupunginkaan kohdalla. Olen aivan samaa mieltä kuin täällä on sanottu, että laki on tarpeeton. Tällaista lakia ei nähtävästi tarvitsisi säätää, ja tulemme siihen myöskin puuttumaan jatkokesittelyssä.

Ed. Moilanen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämä keskustelu on uskomatonta! Mikä ihmeen järjen lopullinen katoaminen on hallituksessa tapahtunut? Kaikki toinen toisensa jälkeen sanovat, että tässä on epäkohta ja tämä ei pelaa. Ja toiset sanovat, että tätä ei tarvitse, ja sitten sanotaan, että hitas-asukkaita on huijattu, mikä toki pitää täysin paikkansa. Sitten todetaan, että olisi voitu pistää asuntoyhtiölakiin yksi pykälä lisää ja sillä olisi hoidettu tämä asia. Tiedetäänhän jo nyt, että tehdään ihan järjetön systeemi, ja sitten tosiaan se demokraattisesti tehdään.

Miksei tässä voi hallituspuolue ottaa asiaa uusharkintaan ja lähteä järjen pohjalta eikä sen, että kun tällainen on satuttu joskus saamaan jonkun päähän ja jossakin on jotakin sovittu, se täytyy viedä loppuun asti demokraattisesti, vaikka se kuinka järjetöntä olisi? Kyllä demokratiassakin saa sentään käyttää järkeä. Toivottavaa olisi, että sitä erityisesti nyt käytettäisiin, kun olemme Suomessa siinä taloudellisessa ja siinä asuntopulatilanteessa, missä olemme. Nyt ei ole yhtään varaa mihinkään tarpeettomuuksiin, tyhmyyksiin ja täydellisiin järjettömyyksiin.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Kohtuuhintaisen asuntotarjonnan turvaamiseksi ja varmistamiseksi periaatteessa hitas-ajattelu on hyväksyttävissä oleva ajattelu ja järjestelmä. Nykyinen hitas-lainsäädäntö ja -järjestelmä pitää sisällään kuitenkin, kuten täällä on jo moneen kertaan esille nostettu, kohtuuttomuuksia, todella suuria ongelmia,

joiden poistamiseksi tulisi ryhtyä pikaisesti toimenpiteisiin.

Hallituksen esitys, joka nyt on toisessa käsittelyssä, on monella tavalla aivan käsitämätön nimenomaan siitä syystä, että se ei kajoa näihin ongelmiin oikeastaan ollenkaan. Päinvastoin hallitus esittää ehdotuksessaan ongelmallisen menettelyn mahdollistamista moniin muihinkin kuntiin kuin vain pääkaupunkiseudulle. Tästä syystä hallituksen esitystä ei mielestämme todellakaan ole tarkoituksenmukaista hyväksyä. Tulemmekin kolmannen käsittelyn yhteydessä esittämään lain hylkäämistä ja samalla ehdottamaan sitä, että hallitus ryhtyisi pikaisiin toimenpiteisiin näiden ongelmien korjaamiseksi, mitä nykysäädöksissä on, ja sellaisen säädellyn systeemin rakentamiseksi, joka on sovellettavissa koko maahan.

Ed. Seppäsen pykälämuutos, vaikka ei olennaisesti parannakaan hallituksen esitystä, on kuitenkin pieni askel oikeampaan suuntaan, joten tulemme yksityiskohtaisessa käsittelyssä sitä kannattamaan.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Yleiskeskustelussa on ed. Löyttyjärvi ed. Stenius-Kaukosen kannattamana ehdottanut, että toisen lakiehdotuksen käsittelyn pohjaksi otettaisiin vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Löyttyjärven ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 89 jaa- ja 15 ei-ääntä; poissa 95. (Koneään. 25)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Eduskunta ryhtyy ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 ja 2 § hyväksytään keskustelutta.

3 §.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ehdotan, että ensimmäisen lakiehdotuksen 3 §:n 2 momentti hyväksyttäisiin näin kuuluvana: ”Perushinta on osakkeiden velaton merkin-tähinta tai sitä korkeampi velaton hinta, jonka kunta sen jälkeen, kun yhtiöjärjestykseen on otettu 1 §:ssä tarkoitettu määräys, on hyväksynyt osakkeille. Perushintaa tarkistetaan rakennuskustannusindeksillä, paikkakunnan asuntohintaindeksillä tai näiden yhdistelmäindeksillä, jonka käyttöönotosta kunta päättää.”

Ed. Tennilä: Herra puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. Tennilän kannattamana ehdottanut, että pykälä saisi hänen edellä esittämänsä sanamuodon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Seppäsen ehdotus ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 66 jaa- ja 33 ei-ääntä; poissa 100. (Koneään. 26)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

4—21 §, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta toisen lakiehdotuksen 57 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi. Ravintorasvavero

8) Ehdotus laiksi ravintorasvaveroasta annetun lain muuttamisesta

Jatkettu kolmas käsittely, ainoa käsittely

Hallituksen esitys n:o 191

Toivomusaloite n:o 94

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 49 ja 49 a

Suuren valiokunnan mietintö n:o 170

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö 49 a. Valtioapäiväjärjestyksen 68 §:n 4 momentin mukaan eduskunta voi nyt hyväksyä tai hylätä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä ehdotetun lakiehdotuksen.

Lopuksi päätetään toivomusaloitteesta.

Keskustelu:

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Kuten muutama päivä sitten toisessa käsittelyssä, tämä laki ansaitsee kyllä tulla hylätyksi myös tässä käsittelyssä. Perustelut täällä on jo moneen kertaan aiemmissa käsittelyissä esille tuotu. Laki käytännössä merkitsee sitä, että kasviöljyn ja juoksevien rasvojen verotuksellinen kohtelu heikkenee eli näiden terveellisempien rasvojen. Samanlaisesti margariinien verotustilanne käy nykyistä edullisemmaksi. Myös terveystaloudellisesti voidaan sanoa, että tämä ratkaisu on monella tavalla väärin.

Tästä syystä ehdotamme tässäkin yhteydessä, että lakiehdotus hylättäisiin.

Ed. Vihriälä: Herra puhemies! Kannatan ed. Pekkarisen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Pekkarinen ed. Vihriälän kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ei voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Puhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aittoniemi, Ajo, Backman, von Bell, Bärnlund, Dromberg, Haavisto, Hacklin, Holvatie, Ikkala, Jaakonsaari, Jurva, Jääskeläinen, Kalima, Kasurinen, Kautto, Kettunen, Knuuttila, Kohijoki, Kärhä, Lahti-Nuuttila, Lammunen, Lapiolahti, U. Leppänen, Linnainmaa, Louekoski, Louvo, Luttinen, Melin, Myller, Mäkelä, Mäki-Hakola, Mönkäre, Mörttinen, Niinistö, Nyman, Ollila, Pohjanoksa, Pohjola, Pulliainen, Rajamäki, Rantanen, Rauramo, Rehn, Rinne, J. Roos, T. Roos, Saarinen, Sasi, Savolainen, Särkijärvi, Taina, Tiuri, Tykkyläinen, Törnqvist, Valli, Varpasuo, Vastamäki ja Westerlund.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

E. Aho, R. Aho, Alaranta, Almgren, Andersson, Anttila, Astala, Hautala, Heikkinen, Helle, Huuhtanen, Ikonen, Isohookana-Asunmaa, Jokinen, Kankaanniemi, Kietäväinen, Kuuskoski-Vikatmaa, Laaksonen, Laine, P. Leppänen, Löyttyjärvi, Maijala, Mattila, Moilanen, Pekkarinen, Pelttari, Röntyinen, Saapunki, Saari, Seppänen, Sillanpää, Stenius-Kaukonen, Tennilä, Wahlström, Vihriälä ja Väänänen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aaltonen, Ahonen, Ala-Harja, Alho, Antvuori, Apukka, Björklund, Björkstrand, Donner, Elo, Fred, Gustafsson, Halonen, Hetemäki-Olander, Hietala, Hilpelä, Hokkanen, Hurskainen, Häkämies, Hämäläinen, Jansson, Joenpalo, Jokiniemi, Jouppila, Joutsensaari, Juhantalo, Junnila, Järvenpää, Järvisalo, Jääteenmäki, Kalliomäki, Kanerva, Karkinen, Kauppinen, Kekkonen, Kempainen, Koistinen, Kokko, Korkia-Aho, Kääriäinen, M. Lahtinen, P. Lahtinen, Laitinen, Laurila, Lax, Lehtosaari, Lindroos, Malm, Metsämäki, Miettinen, Muttilainen, Mäkipää, Männistö, Nieminen, Nordman, Nyby, Paakkinen, Paasio, Paavilainen, Paloheimo, Perho, Pesola, Pesälä, Pietikäinen, Pokka, Puhakka, Puisto, Puolanne, Puska,

Pystynen, Ranta, Renko, Renlund, Riihijärvi, Rusanen, Ryynänen, Saastamoinen, Salolainen, Sarapää, Savela, Siuruainen, Skinnari, Soininvaara, Suominen, Säilynoja, Taxell, Tenhiälä, Turunen, Tähkämaa, Uitto, Uosukainen, Urpilainen, Valo, Wasz-Höckert, Viinanen, Viljanen, Virolainen, Vistbacka, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki, Väistö, Väyrynen ja Zyskowitz.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 59 jaa- ja 36 ei-ääntä; poissa 104. (Koneään. 27)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta yhtyy valtiovarainvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ehdotus laiksi eritä elintarvikkeita koskevista poikkeuksista liikevaihtoverolakiin annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 127

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 51

Suuren valiokunnan mietintö n:o 172

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Nyt kolmanteen käsittelyyn ehtinyt hallituksen esitys merkitsee käytännössä sitä, että tällä ratkaisulla heikennetään maitotuotteiden alkutuotevähennystä tällä hetkellä pysyvissä laissa olevasta 1,9-kertaisesta 1,6-kertaiseen vähennykseen. Tämä esitys merkitsee myös sitä, että lihatuotteiden alkutuotevähennyskerroin muuttuisi 1,5-kertaisesta 1,35-kertaiseksi.

Näiden vaarattomilta ja oikeastaan miitäänsanomattomilta tuntuvien lukujen takana on kuitenkin merkittäviä elintarvikepoliit-

tisia ja suomalaiseseen ruokaan ja sen hintaan liittyviä vaikutuksia. Maitotuotteiden alkutuotevähennyskertoimen tämälantapainen muuttaminen merkitsee sitä, että maitotuotteiden liikevaihtoverotaakka vuoden mittaan kasvaa runsaalla 400 miljoonalla markalla. Lihatuotteiden alkutuotevähennyskertoimen muuttaminen puolestaan merkitsee sitä, että ensimmäisenä vuonna lihatuotteisiin tulee vuositasolla noin 80—100 miljoonaa markkaa lisää liikevaihtoveroa ja ensimmäisenä täytenä vuonna 1992 veroa tulisi lisää nykytilanteeseen verrattuna vajaat 200 miljoonaa markkaa. Maidon ja toisaalta lihan alkutuotevähennyskertoimien huonontamiset merkitsevät yhteensä siis runsaan 600 miljoonan markan suuruista lisäverotaakkaa suomalaisen ruoan hintaan.

Kun keskusta ei ole aiemmissa yhteyksissä voinut olla tätä ratkaisua hyväksymässä, ei se voi näin ollen olla sitä tekemässä myöskään tässä tilanteessa, jossa suomalaisen ruoan liikevaihtovero muutointiin on selvästi korkeampi kuin useimmissa muissa maissa. Suomea raskaammin ruoka on liikevaihtoverotettu vain Ruotsissa ja Tanskassa. Kaikkialla EY-maissa tuo prosentti keskimäärin on 4—9. Suomessa elintarvikkeissa oleva keskimääräinen liikevaihtovero on runsaat 11 prosenttia. (Ed. Rinne: Siksi me EY:hyn mennäänkin!) — No, ei välttämättä tarvitse EY:n jäseneksi mennä, varsinaiseksi jäseneksi ainakaan. Meitä keskustalaisia tyydyttää, kun saadaan hyvä Eta-ratkaisu aikaiseksi. Toivottavasti siihen päätyminen toisi tullessaan sen, että suomalaisen ruoan liikevaihtoverokohtelu muutettaisiin samalle tasolle kuin kumppanimaissamme, nykyisissä Efta-maissa, Ruotsia ja Tanskaa lukuunottamatta ja kaikissa nykyisissä EY-maissa, joissa se siis on 4—9 prosentin suuruinen.

Arvoisa puhemies! Tämälantapaisista syistä — siis kun emme hyväksy ruoan hinnan nostamista ja ruoan verotuksen kiristämistä — tulemme äänestämään tätä hallituksen esitystä hylkyy. Lisäksi tähän kantaan päätymistä on edesauttanut se tosiasia, että kun hallituspuolueet alkusyksystä tekivät kuuluja budjettisopujaan, siinähan syntyi mm. pienen pieni parannus kansaneläkkeisiin, nimenomaan eläkeläispuolisoiden eläketilanteeseen. Nyt lihan alkutuotevähennyskertoimen huonontamisen kautta aiotaan lihaa syöville, elintarvikkeita kuluttavilla suomalaisilla

maksattaa hallituspuolueiden sopimuksen hintaa. Meidän mielestämme jo menettelyvaltaan menettely näyttää todella rumalta. Tästäkään syystä nimenomaan lihan osalta emme voi olla alkutuotevähennyksen heikentymistä eli lihan liikevaihtoveron korottamista olla hyväksymässä.

Arvoisa puhemies! Keskusta tulee esittämään tätä lakia hylättäväksi. Tässä tilanteessa, missä nyt muutoinkin hallituksen ensi vuoden budjetin osalta ollaan, kun on käynyt ilmi, että budjetissa on merkittävä vaje tulopuolella, varmasti on monella tavalla paikallaan, että talouden kokonaiskuviota sekä hallituspuolueet että myös oppositio-
puolueet tarkastelevat kriittisesti ja tarkoin viikonvaihteen aikana.

Tästä syystä ehdotan, että tämä hallituksen esitys pantaisiin pöydälle ensi tiistaina pidettävään istuntoon.

Ed. Sasi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Pekkariselle haluan todeta, että ensinnäkään maidon liikevaihtoverotus ei kiristy tämän esityksen myötä, koska jo vuosina 1989 ja 1990 maidon alkutuotevähennys on ollut samalla tasolla, miksi sitä esitetään myös ensi vuodelle, eli saman suuruinen huojennus maidolle.

Mitä tulee lihan alkutuotevähennykseen, se on käytetty eläkeläisten eläketurvan parantamiseen. Kun keskustapuolue täällä vaatii tiukkaa menopolitiikkaa, olisi mielenkiintoista toki kuulla, millä tavalla keskustapuolue haluaisi rahoittaa eläkeläisten etuuksien parannukset.

Ed. Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Sasin puheenvuoron johdosta: Kun hän sanoi, että maitotuotteiden liikevaihtovero ei kiristy, on ed. Sasi oikeassa siinä, että tällä hetkellä yksivuotisilla laeilla on jo kiristetty maitotuotteiden alkutuotevähennystä kuten ed. Sasi sanoi. Mutta pysyvässä laissa, joka tällä hetkellä on pohjana, maitotuotteiden alkutuotevähennyskerroin on mainitsemani 1,9-kertainen. Keskusta haluaa palattavaksi tähän 1,9-kertaiseen alkutuotevähennykseen.

Millä katettaisiin veromenetykset? Minä luulen, että tässä on monesta syystä tarkoituksenmukaista lähipäivien aikana todella käydä keskustelua tästä asiasta. Siitä syystä

esitin, että tämä asia pantaisiin pöydälle ensi tiistaina pidettävään istuntoon.

Ed. Kietäväinen: Herra puhemies! Kannatan ensinnäkin ed. Pekkarisen tekemää asian pöydällepanoehdotusta.

Tässä on todellakin syytä miettiä näitä kysymyksiä tarkemmin, koska tämän hallituksen aikana on elintarvikkeiden verotusta kiristetty. Kokonaisvaikutukseltaan ilmeisesti summa nousee useampaan sataan miljoonaa markkaan, ja samanaikaisesti on käyty voimakasta keskustelua siitä, että elintarvikkeiden hintoja tulisi alentaa. Tässä suhteessa olisi hyvä mahdollisuus tämän lain käsittelyn yhteydessä ottaa askel oikeaan suuntaan.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian pöydälle panemisesta ja sitä on kannatettu ja kun pöydällepano keskeyttäisi asian asiallisen käsittelyn, kehotan seuraavia puhujia käyttämään puheenvuoron tästä ehdotuksesta.

Keskustelu pöydällepanoehdotuksesta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Pekkarinen ed. Kietäväisen kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka haluaa jatkaa asian asiallista käsittelyä, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Pekkarisen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 83 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 114. (Koneään. 28)

Eduskunta on hyväksynyt ed. Pekkarisen ehdotuksen.

Asia pannaan pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

10) Ehdotukset laiksi lapsilisälain 1 ja 8 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 234

Lakialoitteet n:ot 26, 108 ja 112

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 37

Suuren valiokunnan mietintö n:o 178

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty, hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Almgren: Herra puhemies! On opposition taholta ilolla todettava se, että tämän hallituksen työskentelyn aikana lapsilisiin on saatu kohtuulliset korjaukset. Ei tietenkään ole yletty siihen saakka, kuin ennen vaaleja jonkinlaisessa vaalihuumassa lupailtiin, mutta se on toinen asia. Reilusti on myönnettävä, että on tapahtunut korjausta parempaan suuntaan, ja se on ilolla pantava merkille.

Mutta nyt, herra puhemies, haluankin kolkutella edustajien omaatuntoa asialla, josta olen monta kertaa eduskuntaa äänestyttänyt. Olen myös esityksilläni koettanut ryskellä hallituksen portteja, mutta toistaiseksi tuloksetta. Tosiasia on kuitenkin se, että kaikki ne ministerit, joiden kanssa olen kahden kesken keskustellut, ja kaikki ne edustajat, joiden kanssa olen kahden kesken keskustellut, myöntävät, että esitykseni on oikea ja oikeudenmukainen. Mutta jostakin syystä siihen ei ole saatu korjausta. Kysymys on ulkomailla olevista suomalaislapsista.

Viime syksynä, täsmällisesti sanottuna 1 päivänä joulukuuta, kun pidin vastaavanlaisen puheen, salissa oli myös silloinen valtiovarainministeri ja myös silloinen sosiaali- ja terveysministeri, joka hoitaa hallituksessa lapsilisiin liittyvät asiat. Oli ilo todeta, että esimerkiksi silloinen sosiaali- ja terveysministeri, nykyinen oikeusministeri, myös myönsi eduskunnassa, että esitykseni on oikea ja oikeudenmukainen. Ja kun keskustelin silloisen valtiovarainministerin kanssa, sain sellaisen käsityksen, että hallituksessa olisikin halukkuutta muuttaa lapsilisälakia siihen suuntaan, että se esitys, jonka tein, tulisi myöhemmin hallituksen esityksenä eduskunnalle. (Ed. Laine: Taas Liikanen takaisin!) — Ed. Laine, joka varmaankin on samaa mieltä minun kanssani tässä asiassa, voi todeta saman, minkä minäkin, että sitten tulivat faraot, jotka eivät Joosefista mitään tienneet, ja nohoivat sen myönteisen mielialan, joka vuosi sitten vallitsi.

On käynyt ilmi, että läheskään kaikki eivät ole myöskään huolella kuunnelleet. Toisin

sanoen ei ole oikein oltu selvillä siitä, mitä olen esittänyt. Mutta kuten sanoin, sekä ministerit että edustajat, joiden kanssa olen kahden kesken puhunut, sanovat, että asiani on oikea ja oikeudenmukaisuuteen pyrkivä.

Kun vuosi sitten puhuin ja äänestytin eduskuntaa samasta asiasta, myös esimerkiksi ed. Laurila käytti kauniin puheenvuoron, jossa totesi, että olen aivan oikeassa. Taisi joku muukin hallituspuolueiden edustajista puhua samaan suuntaan. Tämä antoi aiheen olettaa, että eduskunnan hallituspuolueittenkin taholla olisi viimeinkin tämä sanoma mennyt perille.

Tämän olettamuksen puolesta puhuu sekin tosiasia, jonka myös nykyinen valtiovarainministeri, joka on salissa, voi vahvistaa, nimittäin se, että kyseessä ei ole valtiontaloutta suuntaan eikä toiseen kaatava asia siitä huolimatta, että valtiovarainministeri on todistellut, varmaankin aivan oikein, että valtakunnan talous on kyllä vaikeuksissa. Tätä hänen todisteluaan minä en halua enkä pystykään kumoamaan, mutta tämä esitys, josta nyt on kysymys, on sen kaltainen, että se ei voi olla valtiontaloudellisesti merkitsevä.

Tarkkaa ulkomailla olevien lasten lukumäärää, siis niiden, jotka eivät saa lapsilisää, ei tietenkään tiedetä, mutta jos arvioidaan, niin kuin minulle eräässä kirjallisessa selvityksessä on sanottu, että se saattaisi olla noin tuhat, se merkitsisi 5 miljoonan markan lisäystä lapsilisiin. Kun lapsilisien kokonaismäärä on huikea — Herra valtiovarainministeri, onko se yli 4 miljardia? — 5 miljoonan markan lisäys on ehkä vajaan promillen luokkaa. Se ei siis voi olla valtiontaloudellisesti merkittävä asia.

Siksi, herra puhemies, jälleen kerran haluan vedota edustajiin ja myös hallituksen jäseniin ja ehdotan eduskunnan hyväksyttäväksi perusteluissa seuraavaa:

”Lain mukaan lapsilisää maksetaan Suomessa asuvalle lapselle. Säädösten mukaan Suomen valtion palveluksessa ulkomailla olevan henkilön lapsi, joka on Suomen kansalainen, katsotaan kuitenkin Suomessa asuvaksi, vaikka hän oleskelisikin isänsä tai äitinsä mukana ulkomailla. Henkilön katsotaan olevan Suomen valtion palveluksessa, jos työnantajana on Suomen valtion hallintaan kuuluva viranomais. Tällaisiksi on katsottu muun muassa ministeriöt, keskusvi-

rastot, Suomen Pankki, yliopistot ja vastaavat.

Lapsilisää eivät saa niiden ulkomailla olevien vanhempien lapset, jotka työskentelevät valtioenemmistöisissä yhtiöissä tai ovat kansainvälisten järjestöjen palveluksessa. Lapsilisää eivät saa myöskään ne suomalaislapset, joiden vanhemmat työskentelevät ulkomailla lähetysjärjestöjen tai kansalaisjärjestöjen palkkaamina.

Eduskunta katsoo, että kaikki ulkomailla olevat suomalaislapset on saatettava lapsilisää maksettaessa samanarvoiseen asemaan, ja kiirehtii sellaista esitystä, jossa asia saatetaan oikeudenmukaiselle kannalle."

Ed. Kohijoki (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Esimerkiksi kehitysapuvaroja kanavoituu lähetysjärjestöjen kautta, ja kaukaisissa maissa suomalaiset lähetysjärjestöjen lähettämät työntekijät tekevät aivan samoja tehtäviä kuin valtion palkkaamat kehitysaputyöntekijät, asiantuntijat, jopa vaativampia tehtäviä eräissä tapauksissa kokemuksesta ja koulutuksesta johtuen. Tällä tavalla se, mitä äskeisessä puheenvuorossa esitettiin, on aivan täyttä asiaa. Jotta toteutuisi kansalaisten yhdenvertaisuus, juuri näin tulisi menetellä.

Olen tehnyt pari viikkoa sitten asiaa koskevan kysymyksen, johon odotan vastausta kirjallisena, ja siinä pääasiat ovat aivan samat kuin äskeisessä puheenvuorossa kuultiin. Tulen kannattamaan tätä ehdotusta.

Ed. Alaranta: Herra puhemies! Viittaan aikaisemmissa käsittely-yhteyksissä käyttämiini puheenvuoroihin ja mm. toisen käsittelyn yhteydessä esille tulleet jatkettuna suoritettavan lapsilisän sisällään pitämiin ongelmiin, jotka sosiaalivaliokunnalle asiantuntijakuulemisissa ovat myöntäneet sosiaali- ja terveysministeriön virkamiehet. Valiokunnassakin on vallinnut yksimielisyyttä siitä, että lainsäätäjä ei ole tarkoittanut jatkettua lapsilisää sellaiseksi, mullaisena se tällä hetkellä toimii, eli pudottaa perheen lapsilisätuloa. Sen takia, herra puhemies, ehdotan, että perusteluissa lausuttaisiin seuraavaa:

"Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin jatkettuna suoritettavan lapsilisän epäkohtien poistamiseksi."

Ed. Moilanen: Herra puhemies! Kannatan ed. Almgrenin tekemää perustelulausumaehdotusta.

Ed. Isohookana-Asunmaa: Arvoisa puhemies! Minä puolestani kannatan ed. Alarannan tekemää perustelulausumaehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Almgren ed. Moilasen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi:

"Lain mukaan lapsilisää maksetaan Suomessa asuvalle lapselle. Säädösten mukaan Suomen valtion palveluksessa ulkomailla olevan henkilön lapsi, joka on Suomen kansalainen, katsotaan kuitenkin Suomessa asuvaksi, vaikka hän oleskelisikin isänsä tai äitinsä mukana ulkomailla. Henkilön katsotaan olevan Suomen valtion palveluksessa, jos työnantajana on Suomen valtion hallintaan kuuluva viranomainen. Tällaisiksi on katsottu muun muassa ministeriöt, keskusvirastot, Suomen Pankki, yliopistot ja vastaavat.

Lapsilisää eivät saa niiden ulkomailla olevien vanhempien lapset, jotka työskentelevät valtioenemmistöisissä yhtiöissä tai ovat kansainvälisten järjestöjen palveluksessa. Lapsilisää eivät saa myöskään ne suomalaislapset, joiden vanhemmat työskentelevät ulkomailla lähetysjärjestöjen tai kansalaisjärjestöjen palkkaamina.

Eduskunta katsoo, että kaikki ulkomailla olevat suomalaislapset on saatettava lapsilisää maksettaessa samanarvoiseen asemaan, ja kiirehtii sellaista esitystä, jossa asia saatetaan oikeudenmukaiselle kannalle."

Ed. Alaranta ed. Isohookana-Asunmaan kannattamana on ehdottanut I vastalauseeseen sisältyvää perustelulausumaa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Lopuksi on äänestettävä perusteluja koskevista ehdotuksista.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Almgrenin ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Almgrenin ehdotus ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 38 jaa- ja 40 ei-ääntä; poissa 121. (Koneään. 29)

Eduskunta on hyväksynyt ed. Almgrenin ehdotuksen.

Äänestys ed. Alarannan ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Alarannan ehdotus ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 45 jaa- ja 34 ei-ääntä; poissa 120. (Koneään. 30)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

11) Ehdotukset liikevaihtoverolaiksi

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 96

Lakialoitteet n:ot 9, 32, 93, 108 ja 110/1989 vp. sekä 5, 33, 65, 81 ja 90

Toivomusaloitteet n:ot 63, 85, 87, 88, 115, 181, 205, 215, 231 ja 244/1987 vp., 44, 48, 63, 85 ja 93/1988 vp., 32, 39, 44, 60 ja 88/1989 vp. sekä 59—61, 66—68, 73, 87, 88, 93 ja 129 Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 55

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 55.

Keskustelu:

Ed. Ikkala: Herra puhemies! Käsiteltäessä vähänkään laajempaa verolainsäädäntöme uudistusta on syytä asettaa uudistus valokeilaan myös kokonaisverotuksemme

kannalta. Näin on mielestäni syytä tehdä mm. silloin, kun liikevaihtoverolakia uudistetaan.

Kun näin tehdään, on syytä korostaen todeta, että kokonaisveroaste tullee tänä vuonna olemaan Suomessa noin 44—45 prosenttia, kun lakisääteiset sosiaaliturvamaksut luetaan veroiksi. 2/3:ssa Oecd-maista kokonaisveroaste on alempi kuin Suomessa. Myös kahdessa Efta-maassa se on alempi kuin meillä. Minusta on varsin perusteltua todeta, että kokonaisveroaste on Suomessa hyvin korkeaa pohjoismaista tasoa.

Vuonna 1988 kertyi julkisen sektorin verotuloista Suomessa kotitalouksien tuloveroina noin 46 prosenttia ja kulutusveroina noin 38 prosenttia. Kotitalouksien tuloverojen osuus oli Suomea suurempi kolmessa Oecd- ja kahdessa Efta-maassa. Kulutusverojen osuus oli taas suurempi neljässä Oecd-maassa ja kahdessa Efta-maassa.

Suomen valtionverotuksessa sovellettu progressio on varsin jyrkkä. Sitä kuvaa mielestäni varsin hyvin se tosiasia, että korkeampi marginaaliveroprosentti kuin Suomessa on vain yhdessä Efta-maassa, nimittäin Itävallassa.

Näiden joidenkin ylimalkaisten toteamusten perusteella on mielestäni tehtävissä eräitä päätelmiä.

Ensinnäkin voidaan mielestäni todeta kansainvälisen kokemuksen perusteella, että korkea kokonaisveroaste heikentää työmotivaatiota. Se vähentää yksityissektorin säästämistä ja investointeja. Se synnyttää inflaatiopaineita. Se heikentää kansainvälistä kilpailukykyä jne.

On myös todettavissa, että korkea tuloveroaste vaikuttaa haitallisemmin kansantalouden kehitykseen kuin korkea kulutusveroaste.

On ymmärtääkseni perusteltua vaatia, että kokonaisveroastetta on pyrittävä meillä alentamaan ja että painopistettä on pyrittävä edelleenkin siirtämään tulon verotuksesta kulutuksen verotukseen.

Voimassa olevassa liikevaihtoverojärjestelmässä on eräitä varsin pahoja epäkohtia. Pahimpana pidän sitä tosiasiaa, että liikevaihtoverojärjestelmämme synnyttää piilevää kertautuvaa liikevaihtoveroa. Tuon piilevän kertautuvan veron määrä on yli 4,5 prosenttia tuotannon bruttoarvosta. Miten suuri tämä prosenttiosuus todellisuudessa on, käynee selville, kun todetaan, että esimerkiksi

vuonna 1986 teollisten yritysten voitot, samasta suureesta laskettuna, olivat noin 1,6 prosenttia. Kertautuvaa liikevaihtoveroa voidaan pitää hyvin haitallisena myös sen vuoksi, että Suomen lisäksi vain yhdessä muussa Euroopan maassa liikevaihtoverojärjestelmä kertaannuttaa veroa.

Piilevän kertautuvan veron epäkohdat on havaittu, ja niitä on pyritty kotimaan markkinoiden osalta eliminoimaan tasausverolla. Tasausvero on kuitenkin hyvin kaavamainen ja sellaisena saanut kansainvälisen tuomion osakseen. Se on leimattu varsin yleisesti kielletyksi kaupan esteeksi.

Voimassa oleva liikevaihtoverolakimme tuli voimaan 1.11.1964. Sen jälkeen siihen on tehty lukuisia muutoksia ja lisäyksiä ja laki on tullut hyvin sekavaksi ja tulkinnanvaraiseksi, voidaan sanoa: suorastaan oikeusvarmuuden vaaraksi.

Hallitus asetti esityksessään liikevaihtoverolaiksi liikevaihtoverolain uudistamisen keskeiseksi tavoitteeksi liikevaihtoverojärjestelmän toiminnallisen selkeyden. Sen mukaan liikevaihtoverolain tulisi olla "systemaattisesti ja lainsäädäntöteknisesti johdonmukainen" sekä "verojärjestelmän hallinnollisen toimivuuden ja tehokkuuden vaatimukset huomioon ottava". Tämän vaatimuksen hallituksen esitys tulee toteutuessaan täyttämään varsin hyvin.

Hallituksen esityksessä todetaan, että "nykyisin verovelvollisilla toimialoilla yrityksen vähennyskeltvottomiin tuotantopanoksiin sisältyvä liikevaihtovero on vuoden 1990 tasolla 5—6 miljardia markkaa". Esityksen mukaan "täysien arvonlisäverotyyppisten vähennysoikeuksien myöntäminen tällä hetkellä verovelvollisille yrityksille vähentäisi siten valtion verotuloja ja välitöntä kertautuvaa veroa tuolla määrällä". Valtion verotulojen vähenemisen rajoittamiseksi ei yleistä vähennysoikeutta ole kuitenkaan esitetty ulotettavaksi tuloverotuksessa aktivoitavaan käyttöomaisuuteen. Kun yleinen vähennysoikeus ulotetaan, niin kuin esityksessä tehdään, kaikkeen verollisessa liiketoiminnassa käytettävään vaihto-omaisuuteen sekä sellaiseen käyttöomaisuuteen, jonka todennäköinen taloudellinen käyttöaika on enintään kolme vuotta, vähenevät valtion verotulot arviolta 3,2 miljardilla markalla.

Niitä palveluja, joita yritykset käyttävät tuotantopanoksinaan, ei hallitus esitä nykyis-

tä laajemmin verollisiksi. Seurauksena tästä tulee olemaan, että yritysten käyttämät verottomat palvelukset synnyttävät edelleenkin piilevää veroa.

Kaiken kaikkiaan on todettavissa, että hallituksen esitys vähentää toteutuessaan piilevän liikevaihtoveron määrää mutta ei poista sitä kokonaan.

Tasausveron kantoa tullaan edelleen jatkaamaan, tosin aiempaa jonkin verran suppeammissa puitteissa.

Liikevaihtoverotoimikunta, jonka mietinnön varaan hallituksen esitys liikevaihtoverolaiksi on rakennettu, totesi mietinnössään, että "neutraalisuuden kannalta veron kertautumisesta aiheutuu runsaasti epäkohtia", sekä viittasi siihen, että "hyödykkeiden verosisälöt vaihtelevat siitä riippuen, missä määrin niiden valmistuksessa on käytetty verollisia tuotantopanoksia", sekä siihen, että "tuotantomenetelmä, jakelutie, yritysmuoto tai muu sellainen voi vaikuttaa hyödykkeiden hintoihin sisältyvän veron määrään". Toimikunnan mukaan tällöin "verotus saattaa vaikuttaa yrityksen taloudellisiin valintoihin ja johtaa kansantalouden kannalta tehottomiin ratkaisuihin".

Kansainvälisten sopimusten mukaan kulusverot saadaan eliminoida vientituotteiden hinnoista eikä tuontituotteita saa verottaa kotimaisia tuotteita enempää. Maa, jossa tuotettujen hyödykkeiden hintoihin sisältyy piilevää liikevaihtoveroa enemmän kuin sen kilpailijamaissa tuotettujen hyödykkeiden hintoihin, on, toteaa liikevaihtoverotoimikunta mietinnössään, näitä epäedullisemmassa asemassa sekä viennin että tuonnin suhteen.

Suomen viennin osuus bruttokansantuotteesta oli vuonna 1988 noin 25 prosenttia. Suomen riippuvuus ulkomaankaupasta, jota viennin suhde bruttokansantuotteeseen kuvaa varsin hyvin, on siis erittäin suuri. Kaikkinaiset toimet maamme yritysten kansainvälisen kilpailukykyyn parantamiseksi ovat sen vuoksi varsin hyvin perusteltuja.

Herra puhemies! Pidän perusteltuna myös sitä, että liikevaihtoverolain uudistusta jatketaan ja että liikevaihtoverojärjestelmämme mahdollisimman pikaisesti muutetaan mahdollisimman täydelliseksi lisäarvonverojärjestelmäksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

12) Ehdotus laiksi metsästyslain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 198
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 31

Puhemies: Käsittelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 31.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

13) Ehdotus laiksi kansainvälisen henkilövaihdon keskuksesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 162
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 12

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 12.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

14) Ehdotukset laiksi ammatillisista oppilaitoksista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi koulutussopimustoimintaa koskeviksi laeiksi

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 195
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 13

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 13.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

15) Ehdotukset laeiksi valtion virkamieslain, peruskoululain 62 g §:n ja lukiolain 36 g §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 189
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 14

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 14.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

16) Ehdotukset laeiksi maidon väliaikaisesta kiintiömaksusta annetun lain 6 ja 27 §:n, maidon väliaikaisista tuotantokiintiöistä annetun lain sekä meijerikohtaisesta kiintiömaksusta annetun lain muuttamisesta ja voimassaoloajan jatkamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 149
Lakialoite n:o 118
Toivomusaloitteet n:ot 626, 635, 645 ja 652
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 16

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 16.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

17) Ehdotukset laiksi pellonraivauksen rajoittamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 112
Lakialoite n:o 117
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 17

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 17.

Keskustelu:

Ed. Alaranta: Herra puhemies! Haluan tässä yhteydessä lyhyesti kiittää eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokuntaa tästä mietinnöstä. Kun pello-raivauslakia ensi kerran käsiteltiin tässä talossa viime vaalikaudella, silloinen maa- ja metsätalousministeri Toivo Yläjärvi antoi hallituksen esityksen antamisen jälkeen eduskunnalle muutosesityksen, jolla uusjakoalueet otettiin erilleen pello-raivauslaista. Se lainmuutos ei kuitenkaan johtanut toivottuun lopputulokseen, vaan maa-seutupiirit ovat kohdelleet uusjakoalueita samoin perustein kuin muitakin raivausalueita.

Nyt valiokunta on ottanut sellaisen kannan, että maatilahallitus voisi myöntää koh-tuussyistä luvan pello-raivaukseen uusjako-alueilla. Tietysti vielä parempi vaihtoehto olisi ollut se, että ne maanmittausviranomaiset, jotka valmistelevat mietinnössä mainittua uusjakoehdotusta, olisivat voineet tehdä päätöksen myös pello-raivauksen sallimisesta. Tässä on kysymys melko pienistä alueista, kuten mietinnössä todetaankin, eli kaiken kaikkiaan vain noin 50 hehtaaria. Tämä ei siis liene kenenkään kannalta vaarallinen asia. Uusjaossa mukana oleville viljelijöille tällä sen sijaan on erittäin suuri merkitys.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

18) Hallituksen esitys n:o 250 laeiksi Helsingin yliopistosta ja Helsingin yliopistosta annetun lain voimaannpanosta

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu jatkuu:

Ed. Tiuri: Herra puhemies! Meillä on aika tärkeä lakiesitys lähetettävänä koskien Helsingin yliopiston hallintoa. Huomasin, että meidän ulkoministerimme oli todennut, että hallituksen eduskunnalle antamassa esi-

tyksessä on lähdetty siitä, että demokratia ei yliopistoyhteisössäkään ole vamma vaan edellytys onnistuneiden päätösten tekemiselle. Minusta vastaavasti voisi todeta, että asiantuntemus valtakunnan hallituksessa-kaan ei ole vamma vaan edellytys oikeiden päätösten tekemiselle. Tässä on nimittäin nyt kuitenkin tehty sellainen päätös, joka ei lupaa hyvää Helsingin yliopistolle.

Yliopisto on tyypillisesti tiedeyhteisö, jonka asioista, tieteen asioista, päätettäessä pitäisi tieteellä olla ratkaiseva sana. Yliopisto ei ole mikään erilaisten ihmisryhmien joukko, jossa eri ryhmillä on erilaisia intressejä, vaikka niitäkin tietenkin voi olla, mutta ne eivät ole yliopiston pääasia, vaan yliopistolla on intressi pelkästään tieteessä. Jos siellä joitakin asioita ajetaan, ajetaan eri tieteiden asioita. Siitä syystä sen tyyppinen demokra-tia, kuin hallituksen esityksessä on, ei ole järkevää yliopistossa.

Korkeimmassa päättävässä elimessä on muilla kuin tieteellisen pätevyyden perusteella valituilla enemmistö. Koska kuitenkin tieteelliset asiat ovat hyvin tärkeitä, näissä silloin hyvin sattumanvaraisesti voi tieteen asia kehittyä. Esimerkiksi voi ajatella tilan-netta, jossa huomattava osa opiskelijoista ja henkilökunnan edustajista edustaa jotakin suurta tieteenalaa, ja silloin konsistorissa voi käydä niin, että eri tieteenalat eivät tule tasapuolisesti kohdelluiksi tuossa hallintoeli-messä. Sama koskee vielä pahemmin tietenkin tiedekuntia, joissa myös on sama tilanne.

Minusta on myös aika omituista sellainen demokratia, jossa jonkin ryhmän, jos nyt ryhmän edustajia siellä halutaan olevan, edustajat valitsee ihan toinen joukko kuin sen ryhmän jäsenet. Tiedekunnassa taitaa olla professorien valitsemia professorien edustajia, mutta konsistorissa ei enää ole, koska konsistoriin kuuluvat rehtori ja vara-rehtorit ja tiedekuntien dekaanit. Nämä ovat kaikki henkilöitä, jotka on valittu monijäse-nisissä elimissä niin, että ei niistä kukaan voi edustaa professorikuntaa ryhmänä. Siitä syystä tämä ei siis ole mitään demokratiaa-kaan, jos nyt sitä demokratiaa halutaan.

Minusta näyttää siltä, että eduskunnalla-kin on suuria vaikeuksia selvittää tämän tyyppisiä lakiasioita vaalien lähestyessä. Siitähän on varoittavana esimerkkinä vuonna 1972 esitetty korkeakoulujen yleinen hallin-tolaki. Aluksi hallituksen antamassa esityk-

sessä demokratiaa noudatettiin niin, että ylin päättävä elin oli valtuusto, johon kukin korkeakoulun henkilö yhtä suurella äänellä vaikutti, mutta sen sijaan esimerkiksi laitoksissa oli vain puolet opiskelijoita ja puolet oli muita. Kun asiaa käsiteltiin, se yleensä meni vain huonompaan suuntaan. Viimein esimerkiksi suuri valiokunta päätti, että laitoskin toimii mies ja ääni -periaatteella. Laitoksen johto valitaan sillä tavalla. Siellähän oli esityksiä, että yleiskokous olisi se, mikä hoitaisi laitoksen asioita, jonkinlainen huutoäänestys siitä, mitä tehdään, ja spontaanisia ryhmiä tutkimaan erilaisia asioita. Tämän tyyppisiä murheellisia tarinoita löytää eduskunnan arkistosta. Kuitenkin ennen kuin tämä saatiin hyväksytyksi tai käsiteltyksi, valtiopäivät loppuivat ja tuli uusi eduskunta, joka yksimielisesti hylkäsi kaiken.

Tässä näyttää nyt olevan vähän samanlainen vaara, että tämä jo huono lakiesitys vain vielä huononee. Tämän tyyppiset asiat pitäisi ilmeisesti käsitellä paljon rauhallisemmassa ympäristössä, jolloin ei laskeskella erilaisia muita asioita kuin yliopiston parasta. Toivoisin, että sivistysvaliokunta perehtyisi nyt asiaan kunnolla ja selvittäisi, mistä on kysymys. Kysymys ei ole demokratian hylkäämisestä, jos tieteellisellä pätevyydellä varustetuilla on enemmistö elimissä, vaan kysymys on silloin normaalisti yliopiston hallinnosta, niin kuin nykyään jo alkaa muissa maissa olla.

Ed. Ikkala: Herra puhemies! Ehdotan, että asia pannaan pöydälle joulukuun 7 päivänä pidettävään istuntoon.

Puhemies: Tämä asia on jo ollut pöydällä, joten sitä ei voida enää panna pöydälle.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Yhdyn ed. Tiurin äskeisen puheenvuoron siihen osaan, jossa hän arvioi mies ja ääni-periaateyritystä kaksi vuosikymmentä sitten. Jos se olisi toteutunut, se olisi ollut todella fataali yliopistotoiminnalle Suomessa.

Muuhun osaan en kyllä voi yhtyä. Olen ollut Oulun yliopiston hallinnossa varsinaisena professorina dekaaniksi valittuna vanhan hallinnon aikana, silloin kun hallintoa uudistettiin, ajettiin sisään ja vielä neljännen kerran valittuna dekaaniksi, silloin kun hal-

linto oli jo uudistettu ja sisäänajettu. Voin vakuuttaa ed. Tiurille, että hallinto toimi ennen uudistusta, sen aikana ja sen jälkeen. Sellaisia synkkiä havaintoja, jotka ed. Tiuri epäili nyt Helsingin yliopistolla olevan edessä, en ole päässyt tekemään koko tänä aikana.

Ed. Tiuri toivoi rauhallista ympäristöä lain käsittelylle. Minä totean, että Helsingin yliopiston hallintoa on uudistettu kaksi vuosikymmentä. Olin vuosina 1969–70 Helsingin yliopiston hallinnonuudistustoimikunnan jäsenenkin peräti. Sen jälkeen on kaksi vuosikymmentä yritetty. Kyllä nyt on niin rauhallista jo ollut tämä elämä kaksi vuosikymmentä, että hallinto on uudistettava.

Ed. Tiuri: Herra puhemies! Kaikki varmaan voivat olla yksimielisiä siitä, että Helsingin yliopiston nykyinen hallinto ei ole kovin hyvä. Mutta se ei tarkoita sitä, että pitäisi uudistaa niin, että mennään toiseen äärimmäisyyteen, vaan pitäisi olla mahdollisimman hyvä hallinto. Luulen, että kun ed. Pulliainen on Oulun yliopistossa ollut kummassakin vaiheessa mukana, niin siellä ei olekaan tämän tyyppinen hallinto, vaan siellä on ilmeisesti tieteellisellä pätevyydellä enemmistö hallintoelimissä, niin on myös ainakin Teknillisessä korkeakoulussa.

Sen sijaan niissä yliopistoissa, joissa on ns. kolmikantaperiaate, kyllä aika kummallisia tapauksia sattuu, vaikka niitä ei kovin paljon välttämättä ulospäin tiedoteta. Esimerkiksi Turun yliopistossa on selvästi nähtävissä, että se on sisäänlämpiävä, niin ettei sinne ulkopuolelta enää ketään haluta, koska hallintoelimet pystyvät siitä huolehtimaan, että vain omaa väkeä saa tulla professoreiksi jne.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Voin yhtyä jälleen siihen osaan ed. Tiurin puheenvuorossa, jossa hän totesi, että voi kummallisia asioita sattua. Olen havainnut, että kummallisia asioita sattuu aivan hallinnosta riippumatta. Se lähinnä johtuu siitä, että ajattelevat ja ajattelemattomat ihmiset ovat tekemässä päätöksiä.

Mitä tulee yliopistojen hallinnon rakentamiseen, niin Oulun yliopistolla on suurin piirtein sellainen rakenne kuin nyt tulisi olemaan Helsingin yliopistolla. Minä vielä vakuutan arvoisalle ed. Tiurille, että Oulun yliopistossa demokratisoitu uusi hallinto toimii hyvin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ulkoasiainvaliokuntaan

19) Hallituksen esitys n:o 273 Neuvostoliiton kanssa Saimaan ja Vuoksen juoksutussääntöä koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

20) Hallituksen esitys n:o 274 kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevaan kansainväliseen yleissopimukseen liittyvän kuolemanrangaistuksen poistamisesta tehdyn toisen valinnaisen pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

21) Hallituksen esitys n:o 275 pelikasinotoimintaa koskevaksi lainsäädännöksi

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Kankaanniemi: Herra puhemies! Hallitus esittää pelikasinotoiminnan mahdollistamista Suomessa. Esitykseen on päädytty aika hatarin perustein. Niitä ei ole oikeastaan paljontaan löydetty, miksi pitäisi tällainen toiminta Suomessa aloittaa, jota ei muualla Pohjoismaissa vielä tapahdu. Voi melkein kysyä, halutaanko pelikasinotoiminnan mukanaan tuomat kyseenalaiset toiminnot vetää muistakin Pohjoismaista Suomeen, kun tällaiseen ollaan nyt päätyvässä.

On aika selvää, että pelikasinotoiminta kuljettaa ohessaan sellaisia elämäntapoja ja -muotoja, jotka eivät ole eduksi koko yhteiskunnalle. Sen lisäksi on kiinnitettävä huomiota siihen, että monet vaikeuksissa olevat ihmiset pyrkivät tällaisella toiminnalla vaikeuksiaan helpottamaan eli yrittävät saada

helposti rahaa, mutta ajautuvatkin vielä syvempiin vaikeuksiin ja tätä kautta yhteiskunnan sosiaaliturvan, perustoimeenturvan, varaan menettäen siinä monta kertaa jopa omaisuutensa. Tässä ei ole tarkkaan sanottu, mihin raja pannaan. Esitys on hyvin väljä, antaa liian väljätkin mahdollisuudet määrittellä ne rajat, minkälaisilla panoksilla voidaan pelata.

Raha-automaattiyhdistys tietysti on meillä organisaatio, joka voi tällaista toimintaa pyörittää, eikä sitä kohtaan sinänsä ole arvostelun paikkaa ja varatkin käytetään, mikäli eduskunta niin tahtoo, aika hyvin Raha-automaattiyhdistyksen toimesta, mutta siitä huolimatta meillä on huumeiden, prostituution ja muiden ongelmien lisääntyminen jokapäiväistä ja sen seuraukset ikäviä. Olisin sitä mieltä, että valiokunnan tulisi tämä esitys hylätä ja jättää toistaiseksi ja vaikka lopullisesti pelikasinotoiminta Suomessa aloittamatta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

valtiovarainvaliokuntaan

22) Hallituksen esitys n:o 276 laiksi Kouvolan kasarmialueen myymisestä Kouvolan kaupungille ja varuskuntasairaalan myymisestä Kouvolan — Valkealan kansanterveys-työn kuntainliitolle

23) Hallituksen esitys n:o 278 laiksi leimaverolain muuttamisesta

24) Hallituksen esitys n:o 279 laiksi indeksiehdon käytön rajoittamisesta ja laiksi indeksiehdon käytöstä vuosia 1990 ja 1991 koskevista työ-, virka- ja toimiehtosopimuksissa annetun lain 4 §:n muuttamisesta

25) Hallituksen esitys n:o 280 laiksi indeksiehdon käytöstä vuosia 1990 ja 1991 koskevista työ-, virka- ja toimiehtosopimuksissa annetun lain muuttamisesta

26) Hallituksen esitys n:o 281 veronkantoa koskevien säännösten muuttamisesta

27) Hallituksen esitys n:o 282 Pohjoismaiden Investointipankille annetun valtion takauksen korottamisesta

28) Hallituksen esitys n:o 283 laiksi tullitariffilain liitteinä olevien tullitariffin ja teollisuustulliluettelon muuttamisesta

liikennevaliokuntaan

29) Hallituksen esitys n:o 285 laiksi tieliikennelain muuttamisesta

30) Hallituksen esitys n:o 286 laeiksi tielikenteen tietojärjestelmästä annetun lain sekä tieliikennelain 84 §:n muuttamisesta

31) Hallituksen esitys n:o 287 laeiksi tieliikennelain 86 ja 105 §:n, ilmansuojelulain 23 §:n sekä pysäköintivirhemaksusta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

talousvaliokuntaan

32) Hallituksen esitys n:o 289 laeiksi alkoholilain sekä keskioluesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

sosiaalivaliokuntaan

33) Hallituksen esitys n:o 290 laeiksi lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 1 ja 11 §:n sekä eräiden työsuhteissa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain 9 §:n muuttamisesta

laki- ja talousvaliokuntaan

34) Hallituksen esitys n:o 295 eräiden kunnan ympäristönsuojelulautakuntaa, terveyslautakuntaa ja rakennuslautakuntaa koskevien säännösten muuttamisesta

**35) Ed. Laitisen ym. lakialoite n:o 121 laiksi eräistä maanvaihoista Katosselän saimaan-
norpan suojelualueen ja Syväjärven retkeilyalueen hankkimiseksi valtiolle**

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Törnqvist: Herra puhemies! Käsiteltävänä on ed. Laitisen ym. lakialoite, jonka otsikko on seuraava: "Ehdotus laiksi eräistä maanvaihoista Katosselän saimaan-
norpan suojelualueen ja Syväjärven retkeilyalueen hankkimiseksi valtiolle". Asia on erittäin hyvä, kun sen lukee tästä. Sen vuoksi tämä aloite on kerännyt noin 150 kansanedustajan nimet taakseen.

Aloitteessa ehdotetaan, että Enso-Gutzeit Oy:n omistuksessa oleva maapinta-alaltaan noin 1 280 hehtaarin suuruinen Katosselän alue ja noin 20 hehtaarin suuruinen Syväjärven alue Ilomantsin kunnassa hankitaan valtion omistukseen vaihtamalla ne Lieksan kaupungissa ja Enon kunnassa oleviin, yhteensä noin 6 550 hehtaarin suuruisiin metsähallituksen hallinnassa oleviin valtion maihin. Katosselän alueesta tulisi perustaa myöhemmin saimaan-
norpan suojelualue. Syväjärven alueesta muodostettaisiin valtion retkeilyalue. Molempien hallinta ja hoito siirtyisi metsähallitukselle.

Katosselän alue sisältyy ympäristöministeriön ehdotukseen valtakunnalliseksi rantojensuojeluohjelmaksi, johon se on lisätty saimaan-
norpan suojelun takia. Edellä mainitun noin 1 280 hehtaarin maapinta-alan sisään jää noin 2 000 hehtaarin suuruinen vesialue, jonka kalastuskunnat ovat keväästä 1989 lähtien tehneet päätökset verkkokalastuksen kieltämisestä keväisin, jolloin norpan poikasta eli kuuttia uhkaa verkkoihin tukehtuminen. Alueella on ilmoitettu elävän noin 12 norppaa, jotka tuottavat 1—2 kuuttia vuodessa. Katosselkä on suuri Saimaan lahti, joka sijaintinsa vuoksi on säilynyt puhtaana ja soveltuu siten hyvin norpan suojeluun.

Tähän saakka kaikki on ihan ok. Sen sijaan ihmetystä herättää se, miksi alue, joka on jo rantojensuojeluohjelmassa, haluttaisiin vaihtaa metsähallituksen kanssa. Miksi metsähallituksen tulisi luovuttaa Ensolle 6 550 hehtaaria maata? Ehkä on syytä hiukan kertoa historiaa.

1980-luvun puolivälissä Enso Gutzeit Oy:n tarkoituksena oli saada valtio luovuttamaan metsämaitaan Uimaharjun tehtaiden puunsaannin turvaamiseksi noin 100 000 hehtaaria. Tuolloin nousi laaja kansalaisliike Pohjois-Karjalassa, joka esti suunnitelman to-

teuttamisen. Tuon liikkeen nimi oli "Valtion maat valtiolle". Pohjois-Karjalan väki sen lisäksi että puolusti työpaikkojaan, puolusti tietysti myös metsästys- ja kalastusoikeuksiaan, jotka ainakin meidän käsityksemme metsähallitus on hoitanut mallikelpoisesti. Enson omistuksessa olevien, vaihdettavaksi esitettyjen saarten arvo ei mielestäni edes teoriassa vaadi vastikemaata yli 6 500 hehtaaria.

Aloitteessa on karttaliitteitä valtion maista, jotka ovat Ilomantsin hoitoalueella. Ne ovat Ilomantsin hoitoalueen parhaita metsiä. Tämän maanvaihdon toteuttaminen tietäisi sitä, että metsähallituksen Ilomantsin hoitoalue lakkautuisi ja noin 40 metsuria joutuisi työttömiksi.

Moni on sanonut minullekin, että kyllähän Ensokin tarvitsee metsureita töihinsä. Mutta tosiasia on, että Enso hoitaa metsänkorjuunsa hyvin pitkälti koneellisesti metsäkoneita käyttäen, kun taas metsähallitus ainakin Ilomantsin ja Lieksan hoitoalueella käyttää hyvin paljon myös metsurityövoimaa. Se johtuu siitä, että metsähallituksella on metsähallintolain mukaan työllistämisvelvoite. Sen takia puun korjuussa Ilomantsin ja Lieksan hoitoalueella käytetään pehmeämpää teknologiaa kuin pelkkiä koneita.

Minun mielestäni metsähallituksen metsiä ei tule luovuttaa eikä myydä, ei Ilomantsissa, Lieksassa eikä missään muuallakaan.

Monissa länsimaissa on metsiä paljon enemmän valtion hallinnassa kuin Suomessa, ja minusta tulisi toimia siihen suuntaan, että metsähallituksen kautta valtiolle voitaisiin ostaa lisää metsiä. Sillä taattaisiin tasainen puun tuotanto Suomessa ja se turvaisi myös metsäteollisuudelle tasaisen puunsaannin ja tietysti metsureille pysyvät työpaikat.

Minä vastustan metsähallituksen maiden luovuttamista tähän tarkoitukseen ja eväänä valiokunnalle toivon, että lakialoite haudataan hiljaisuudessa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

ensi tiistain täysistuntoon

36) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5 (K n:o 8/1989 vp.)

37) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 13 (K n:o 8/1989 vp.)

38) Lakivaliokunnan mietintö n:o 12 (HE n:o 139)

39) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 62 (HE n:o 132)

40) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 63 (HE n:o 192)

41) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 64 (HE n:o 246)

42) Pankkivaliokunnan mietintö n:o 10 (HE n:o 107)

43) Talousvaliokunnan mietintö n:o 12 (HE n:o 231)

ensi keskiviikon täysistuntoon

44) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 11 Suomen koulutusjärjestelmää, koulutuksen tasoa ja kehittämislinjoja koskevasta valtioneuvoston selonteosta

ensi tiistain täysistuntoon

45) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 18 (HE n:o 144)

46) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 19 (HE n:o 145)

47) Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 42 (HE n:o 174)

48) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 15 (HE n:o 197)

49) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 16 (HE n:o 226)

50) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 17 (HE n:o 225)

51) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 20 (HE n:o 201)

52) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 21 (HE n:o 111)

53) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 22 (HE n:o 230)

54) Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 43 (HE n:o 239)

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 16.50.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Erkki Ketola
